

Miroslav Krleža

Poezija

(izbor)

Miroslav Krleža: Poezija

Miroslav Krleža

Poezija

(izbor)

1

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

[...]
[...]

Miroslav Krleža: Poezija **SADRŽAJ**

PJESME	I	(1918)
		5
<u>PIETÀ</u>		5
<u>PJESMA</u>		6
TRI PJESME IZ NOVEMBRA GODINE HILJADU DEVET		
STOTINA I PETNAESTE		7
PODNE		7
KIŠA		8
NEDJELJNA PJESMA		9
SMRTNI	DAN	RUJNA
		10
<u>NAŠA</u>		
<u>KUĆA</u>		11
<u>PLAMENI</u>		VJETAR
		12
<u>JESENJA</u>		PJESMA
		13
PJESME	II	(1918)
		14
<u>CRVENI</u>		SUTON
		14
<u>PREDVEČERJE</u>		
		14
<u>NOKTURNO</u>		
<u>15</u>		
<u>SMRT</u>		KARNEVALA
		15
PJESME	III	(1919)
		16
<u>RAT</u>		
<u>16</u>		
<u>PJESMA</u>	<u>ČOVJEKA</u>	<u>I</u>
<u>PREDVEČERJE</u>		<u>ŽENE</u>
		<u>U</u>
<u>VEČERNJA</u>	<u>PJESMA</u>	<u>17</u>
	<u>U</u>	<u>BOLNICI</u>
		18

NA	TRGU	SVETOGA	MARKA
			<u>19</u>
VELIKI PETAK	GODINE	HILJADU	DEVET STOTINA I
DEVETNAESTE			
			<u>20</u>
LIRIKA			
			(1919)
			<u>21</u>
RIJEČ	MATI	ČINA	
			<u>21</u>
U	OČEKIVANJU	NEČEGA	
			<u>21</u>
U	PREDVEČERJE		
			<u>22</u>
CRNO	UMORNO	POPODNE	
			<u>23</u>
DAN	CRVENIH		
OBLAKA			
			<u>23</u>
VELIČANSTVO	SVIBNJA		
			<u>24</u>
<u>PREDVEČERJE</u>			
			<u>24</u>
PJESMA	MRTVOM	ČOVJEKU	
			<u>25</u>
KNJIGA	PJESAMA	(1931)	
			<u>26</u>
GOSPOĐA U POSJETI KOD BOLESNOG DJETETA SVOJE			
SLUŠKINJE			
			<u>26</u>
PJESMA	SVJETIONIČARA		
			<u>29</u>
<u>SAT</u>			
			<u>29</u>
SEOSKA	CRKVA		
			<u>30</u>
<u>SRCE</u>			
			<u>30</u>

— — — — —

— — — — —

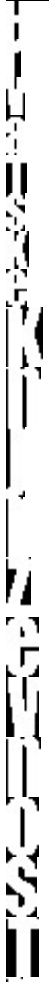

Miroslav	Krleža:	Poezija	<u>MILOSTINJA</u>
			<u>31</u>
<u>BIJEDA</u>	<u>SVOJIM</u>	<u>RUKAMA</u>	<u>DOTIČE</u>
			<u>SE</u>
			<u>SVEGA</u>
	<u>32</u>		
<u>STARI</u>			<u>NASLONJAČ</u>
		<u>33</u>	

VJETAR	U	NOVEMBARSKOJ	NOĆI				
				<u>33</u>			
KONJI		PRED	KRČMOM				
				<u>34</u>			
JESENJA			SAMOĆA				
				<u>34</u>			
ČOVJEK	POSLIJE	SVOJE	SMRTI	HODA	GRADOM		
						<u>35</u>	
O					SNOVIMA		
						<u>36</u>	
TUŽALJKA	NAD	MRTVIM	TIJELOM	A.	G.	MATOŠA	
							<u>37</u>
SAMOUBOJSTVO		NOĆNE		DJEVOJKE		U	
BARU							<u>39</u>
PJESMA			O			PJESMI	
							<u>40</u>
CRNA	ŽENSKA		RUKAVICA		NA	STOLU	
							<u>40</u>
SUTON	NA	POSTAJI	MALOG	PROVINCIJALNOG	GRADA		
							<u>41</u>
NOĆ						U	
PROVINCIJU							<u>42</u>
MLADIĆ	NOSI	SVOJE	PRVE	PJESME	NA	OGLED	
							<u>43</u>
USPOMENE				U		NAMA	
							<u>46</u>
NOKTURNO		U		SAMOTNOJ		SOBI	
							<u>46</u>
REZIGNACIJA							
							<u>47</u>
SNIJEG							
							<u>48</u>
VEČERNJI						VJETAR	
							<u>49</u>
SMRT		TRAVE		U		PREDVEČERJE	
							<u>50</u>

BADNJAK

				51
<u>PJESMA</u>	<u>STARINSKOGA</u>			<u>ORMARA</u>
		52		
<u>LIJEČNIK</u>	<u>KOD</u>			<u>SIROMAHA</u>
		53		
<u>PJESME</u>	<u>U</u>	<u>TMINI</u>		<u>(1937)</u>
			54	
<u>GOLA</u>	<u>ŽENA</u>	<u>NA</u>	<u>STAROJ</u>	<u>SLICI</u>
		54		
<u>PISMO</u>				
				54
<u>LOZA</u>				
				55
<u>U</u>				<u>PREDVEČERJE</u>
			56	
<u>Stari crkveni toranj kao svjetionik stoji</u>				56
<u>Zemlja pod nogom starog crkvenog tornja leži i diše</u>				56
<u>Tiho se ljeska sjaj razlivenih voda</u>				57
<u>S neba mlazovi modri svijetlih potoka lopte</u>				57
<u>Daljine se gledaju s tornja ko razlistano vrijeme</u>				58
<u>Pod tornjem je starinsko groblje: razgovor lubanja</u>				58
<u>Pod tornjem cvate kult srnine kretnje</u>				59
<u>Pod tornjem cvrče pjesme cvrčaka</u>				59
<u>Oko tornja šuma tiho šuti, u visine stremi</u>				60
<u>Straži nad šumom toranj nad sitnim naporom ljudi</u>				60
<u>Straži toranj nad krajem ko bršljanom ovita kula</u>				61
<u>Dimnjak se puši ko lađa nad talasom modrine</u>				61
<u>U nama vrije vrutak vruće lave</u>				62
<u>Čudi se prastari toranj i pali svjetlost od mirisna loja</u>				62
<u>Kretnje su stroja svakodnevne i jasne</u>				63
<u>Dimnjaci tvornički plove ko predvečernje lađe</u>				63
<u>Pjeva nam dimnjak, čađavo, olovno, mračno</u>				64
<u>Kako je Zemlja sestra us'janih meteorita</u>				64
<u>ZIMA</u>	<u>NA</u>			<u>ODLASKU</u>
			65	

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Miroslav Krleža: Poezija JERUZALEMSKI DIJALOG

65

LIRSKI MOTIVI U PROZI

66

GOLGOTA

				66
<u>LIRSKA</u>	<u>VARIJACIJA</u>	<u>O</u>	<u>JESENJEM</u>	<u>SUTONU</u>
	66			
<u>MONOLOG</u>		<u>GNJILA</u>		<u>ČOVJEKA</u>
		70		
<u>NOĆ</u>		<u>U</u>		<u>BOLNICI</u>
			70	
<u>PJESMA</u>	<u>U</u>	<u>PROLJETNOJ</u>		<u>NOĆI</u>
		71		
<u>DJEVOJKA</u>		<u>MEĐU</u>		<u>ZVIJERIMA</u>
		71		
<u>ČEŽNJA</u>				72
				72
<u>NEMIR</u>				72
				72
<u>MRTVI</u>				72
				72
<u>SAMOĆA</u>				<u>POSLJEDNJA</u>
			72	
<u>PJESMA</u>	<u>UMORA,</u>	<u>TUGE</u>	<u>I</u>	<u>NESPOSOBNOSTI</u>
	73			
<u>ŽENE</u>		<u>NA</u>		<u>KIŠI</u>
			73	
<u>PJESME</u>				<u>IZVAN</u>
<u>ZBIRKI</u>				76
<u>IZ KNJIGE "DAVNI DANI" 1914-1919</u>			<u>SANJAM</u>	<u>O SJENI</u>
	76			
<u>IZ LEGENDE O MICHELANGEU BUONARROTIJU</u>				
<u>GOSPODINE! GOSPODINE!</u>				77
<u>IZ DNEVNIKA 1942 EVROPA GODINE TISUĆU DEVET</u>				
<u>STOTINA ČETRDESET I DRUGE</u>				78
<u>IZ "ZASTAVA</u>	<u>I"</u>	<u>ČUJ,</u>	<u>O,</u>	<u>ČUJ</u>
		82		
<u>IZ "PUTA</u>	<u>U</u>	<u>RAJ"</u>	<u>MOJE</u>	<u>RIJEČI</u>
		83		

4

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

[Faint vertical text, possibly bleed-through from the reverse side]

[Faint vertical text, possibly bleed-through from the reverse side]

Miroslav Krleža: Poezija **PJESME I (1918)**

PIETÀ

Glazba modrih nevidljivih sfera.

Na polituri starog šifonera zelene boje dršću mladog dana i jedna svijeća plamti blijedim plamom, i jedna jadna žena,
nad bijelim lešom krvavim i nagim, nariče ko roditelja što više nad plodom srca,
srca plodom dragim.

Obrisi se njeni biju s polutamom, a jedna svijeća plamti blijedim plamom.

"Ja Ti nosim balzam, paome i mir!
Mir s Tobom, tužni sine moj!"

Tih jecaj zvona i pobjednički poj.

Na barikadi negdje teče krv, i gori plam, tutnji boj, i crveni se smije stijeg u modrini visina, a jadna mati oplakuje stjegonošu sina.

I čini se da mrtvi stjegonoša govori: "Po laži miriše u našem stanu,
tu, mati, po laži miriše, i demon neki diše,
i dira moju ranu.

O, mati! To danas strašno lažan Uskrs svanu.

Mi smo se klali, mati moja draga, i srce tvoje sedam puta zaklano krvari.

Mi smo se klali ko pijani barbari za stvarnost crne tvrdoglave stvari.

A sve je Laž, Laž grozna, ni crna ni bijela, Laž barikade, knjige,
riječi i raspela, i ničega nema, ni boga ni vruga.

O, zašto smo se klali, mati moja draga?"

Glazba modrih nevidljivih sfera.

Na polituri starog šifonera zelene boje dršću mladog dana i jedna svijeća plamti blijedim plamom.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1927. godine

1927. godine

1927. godine

Miroslav Krleža: Poezija

PJESMA

Noćas, kad Nevidljiv je Netko iz svijetloga nebeskog krčaga lijevao plavu mjesečinu po zvjezdanoj tkanini, ja sam na groblju pjevao o Sreći.

I krstovi očajno ispružili su ruke.

Mrki, nijemi mramorni krstovi pružili su ruke za Srećom...

Bilo je svečano tiho.

Dugi drvoredi i brončane sfinge, sve je bilo tiho, mrtvo.

Tek su moje riječi

ko velike bijele žene

pjevale na groblju.

U dolu su gasla svijetla, a modra je mjesečina tekla po zvjezdanoj tkanini.

III

Le

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

(1850)

Le

(1850)

(1850)

Miroslav Krleža: Poezija **TRI PJESME IZ NOVEMBRA GODINE**

HILJADU DEVET STOTINA I PETNAESTE

PODNE

Pale se bolesni sunčani traci i zvone ko strune nebeske harfe Hip je svečan, modro-žut i tih.

Na strunama sunčane harfe prebire Nevidljiv Netko podnevni stih.

Sveti sjaj Sunca sjaji, modro se vino toči,
u silno tihoj samoći
žalostan čovjek plače, dječje mu srce
podnevnu pjesmu začu.

Tiho je, užasno tiho.
Lijeću sablasne slutnje.
Negdje daleko na jugu
topovi tutnje...

Burleskno hihoće Sunce, i topovi tutnje.

"O, Ti si svijetlo nebesko dijete - i igraš se zlatnom narančom, i Tebi je modro Tvoje plandovanje vječno božićno podne.

Nad glavom plamte Ti zvijezde ko dugobojna kandila.

O, Sunce!

Ti si svijetlo nebesko dijete, Ti se još igraš života.

O, baci tu ognjenu loptu svoju na nakovanj kljastoga boga koji kacige kuje, oklope, mačeve, bodeže, koplja, za nas kojima je tužni pogled Žene i pseta i biljke katastrofa.

Za nas

kojima je užas sjeverne sobe tragički bolan.

Za nas

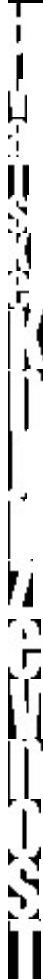
koji se igramo stihom o podne, za nas kacige kuje, šljemove i koplja kljasti bog!"

Sunce burleskno hihoće i dira žice vatrene Lutnje.

Negdje daleko na jugu
topovi tutnje.

7

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

MIROSLAV KRLEŽA

PROJEKT

PROJEKT

Miroslav Krleža: Poezija **KIŠA**

Očajno crni golub, pokislo jedno ptiče, pod sivom sadrenom sisom umorne karijatide, što nosi na glavi fasadu samrtno blijede zgrade, žalosno guče.

Modre se pare kade.

Već cijeli dan i cijelu noć i juče plače kiša posmrtnu sivu pjesmu bez napjeva, bez nade.

Na cesti mrtvaci jašu

u tutnju luđačke kavalkade, a nariču za njima crni kestenovi, i teče sprovod žalosnih stvorenja.

Svi jure po kiši, i jure kao da plivaju, čas tonu, čas snivaju, te se gube ko snovi.

Djevojče bolesno bijelo naglavce juri, s njom sjena u crnom asfaltu, i kaplju tužni žuti kolobari, i plače dama u crnini, a onda se čini

kao da nas stari

Gospodin Gospodin

mrvi i bije i muči i ništi.

O, koliko sad ih plače i gine i proklinje i vrišti.

Milijarda ljudska ranjava, prokislila, kune Tajnu prokletog Besmisla.

A plešu oblici.

Svilene čarape žena, topla tjelesa u svili.

Mirišu crvenokose žene, dobre žene, svete žene, žene, žene...

A za njima žedni ljubavi na kiši plešu

i biskupi u mitri i djeca i gubavi.

A na grčeve i kletve, cjelove i suze ko melem kaplju stihovi bolesne Muze: "O, kada će zavjese kiše i bola i tmine zapaliti oganj crvenog Svitanja?"

Kada će utihnut

kor precrnih pitanja?

Kada će umrijeti

Razum i Nagon,

Saznanje i Dojam,

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1892

CHICAGO, ILL.

Miroslav Krleža: Poezija kada će sinut ko Luč
Sveživotni Pojam?"

Na cesti luđaci jašu u tutnju mrtvačke kavalkade u krajeve vječno
sivih tajna materije, i grmi bronca pijane baterije, jecaju negdje trube,
urliču čete, i sve je sivo i kišno i bez nade.

NEDJELJNA PJESMA

Nad gradom lijeće danas bolesna vještica Ukleta Nedjelja.

U polutmini dana zvonila su zvona magleno Pozdravljenje, pred podne su zvonila zvona na mrtvačke mise, o podne su zvonila zvona kišno jesenje Podne, po podne su zvonila zvona na Ukop, naveče su zvonila zvona krvavi Suton, i cijeli božji dan su tutnjali sanduci prekriveni crno-žutim tkaninama.

A crkvene su lađe sve očajno pune, i zrak je nabijen munjinom bune.

Crni stjegovi vise.

Kraljevi umiru, Kraljevi se krune, i zvona zvone na mrtvačke mise.

Sanduci tutnje, tkanine crne i žute, a ljudi šute.

Grmjeli su bubnjevi, svirale i trube, a mi smo sprovode gledali gdje se u maglama gube.

Čuli smo mrtvačku pjesmu.

Gruvale su salve,

išle su kolone,

i plakale su žalosne tri boje, i mnoge su duše pile da ne zdvoje, a pijane su pjevale kolone.

O, cijelu smo Ukletu Nedjelju slušali tužni da posmrtna zvona zvone.

I sada, u noći, umorni pijemo zvijezde.

Crni je vjetar ledenim mačem poubijao oblačne orlušine što su kao lešinari prekrili modre nebeske snove, pribijene draguljnim čavlima na nijemoj Golgoti.

O, prokletstvo krvi, ludila i ploti!

A zelene zvijezde gore ko ukleti ognji nad gigantskom močvarom.

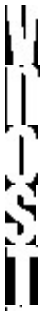
Baš si prokleta močvara, Nebo,

1872

Handwritten signature

1873

1874

Miroslav Krleža: Poezija i zvjezdane boje - boje su močvarnog plina!

Grad tone u poplavi bluda, omame i vina, a gomila negdje vješa božjega sina, i nariču tri boje...

Svi ljudi dršću i Nečega se boje.

Djeca su se utopila u bijelim dojkama matera; muževi (smioni borci) zagnjurili su glavu u utrobe toplih žena, i svi se boje Bezimenog Užasa što lijeće nad Gradom, i plaše ga vinom, snovima i ženom, i bogom i glazbom.

O, kako je dobro glavu u tople grudi zagnjuriti i biti lud i žmuriti.

Ali bdjeti
i gledati Crno gdje nad nama leti!
Stajati na cesti.
O, da mogu pasti u krilo materi,
ženi,
sestri.
Očajno plaču za zavjesom žutom orkestri i lijeće nad gradom
bolesna vještica Ukleta Nedjelja.

SMRTNI DAN RUJNA

Danas je Nedjelja, Smrtni Dan Rujna.

Na sprovod Rujnu idu magle žalosne a lišće se crveno smije, pijano
gorućeg vina

jesenjih karmina.

Ah, danas je Nedjelja, Smrtni Dan Rujna.

Svi smo mi znali da će Rujan umrijeti, jer umire sve.

I dugo smo, dugo, čekali Rujna prozirnu smrt: i cvrčci su tužno
naricali u noći, i stihovi su tiho kapali u srce, i vatre su gasle crvene i
žute, ali od stvari što tihu Smrt slute je li sanjao itko

da će Nedjelja biti Smrtni Dan Rujna?

Da će Nedjelja biti Smrtni Dan Rujna, to nije sanjao Nitko.

10

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

Miroslav Krleža: Poezija **NAŠA KUĆA**

Kuća je naša prokleta, bolesna, pakao!
I nema božjega dana
kad krv ne bi iz novih briznula rana, i nema božjega dana
kad ne bi netko plakao.
O, naša kuća je prokleta, bolesna, pakao!

U kući se našoj ljudi bodu ko otrovne ose, po hodniku, gdje
petrolejke gasnu u prljavoj spirali, crne sanduke nose.

O, koliko duša se kod nas u kući tali, a ljudi očajno viču po stubama
u spirali.

Oči bolesnih žena, što peru u pari rublje, u ognjici gore ko
grozničave zublje!

I viču grozne crne stube, u kući se našoj ljudi i žene sa strahom u
duši ljube.

Na krovu kuće naše pjeva crni ćuk, i bijesovi se biju u dušama ljudi;
na krovu kuće naše Smrt svoju pjesmu gudi, a nad kućom našom
gori zvjezdan luk.

I bijesovi se biju,
i pokućstvo se lomi,
i ljudi se svađaju,
a roditelji viču.

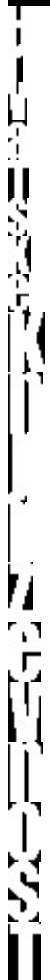
Već opet se negdje škrofulozni gnomi rađaju

i novi martiri niču.
I negdje brenci harfa.
To luđak neki svoje mrtve oplakuje sne.

I to je Sve.

11

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

L

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija

PLAMENI VJETAR

Jednoga će dana krvavo jutro svanuti, jednoga će dana crljeni vihor planuti, o, jednoga dana,
nad piramidom mrtvih domobrana buknut će plamen iz bezbrojnih rana.

U potresu će onda strahotnom rasplinut se simboli kletve i tamjana, komedija i crkvi, bolnica i kavana, ludnica, bordela i samostana, jednoga dana, o, jednoga dana!

A pjevat će zvona,
stjegovi i glazbe i gnjev kazniona.

Pjevat će plameni vjetar svetu pjesmu vatre, kaosa i eona:

"Ulico!

Krvavi talas

nek te kovitla danas!

Proklet je pean zlata, i dok mirišu žene, svila i šokolata, vješaju gologa boga na trgu ko tata.

O, Ulico,

danas -

budi crveni talas!"

Tako će urlati plameni vjetar jednoga dana, nad piramidom mrtvih domobrana, i crni će stjegovi crveno liznut ko gorući jezici, okna će samrtnoblijedih kuća planut ko luđačke oči, a vatrena nebeska kiša u mlazu na grad će da se toči.

Sverazorni će ritam po ulici da ori: "Gori! Gori!

Kugla nebeska gori!"

I u tom kolu roblja, kraljeva, žena i smeća, tramvaja, volova, konja, topova, vjetra, karteča, u ludom ciklonu vatre i krvi gdje bukti Slobode Sreća, gdje se božanstvo Laži ko sveto sunce vrti, hihot će jecati glasan Njezinog Veličanstva

Pobjednice Smrti.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1921-1922

1923-1924

1925-1926

Miroslav Krleža: Poezija

JESENJA PJESMA

Nepoznat Netko donio je Jesen u Sjevernu Sobu.

O, sada,

kad sve je boja, berba i miris vina, i kada se čuje pjesma Stvari i Živinâ, i kad mrtvaci viču od čežnje u grobu, Nepoznat Netko donio je Jesen na srebrnom pladnju

u sobu:

grožđe i kruške, jabuke i smokve.

A vani se puše sunčanog soka lokve, i čuje se kroz prozor gdje u svili dana pjeva negdje žena.

I cvrkuću ptice.

13

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

0472008511049920

Miroslav Krleža: Poezija **PJESME II (1918)**

CRVENI SUTON

Suton je danas crveni akvarel po kome lahor igra,
modar i žut i bijel,
i jato boja pijuče i leti po božjoj paleti.

U tišini djetinji zvoni glas o sutonu što gine u radostan čas:
Na brdu su kr'jesovi planuli, oblaci tiho lete,
zvuci su večernji kanuli i svijetla večernja svijete.

Suton je danas crveni akvarel po kome lahor igra,
modar i žut i bijel.

PREDVEČERJE

Jugozapadnjak u grimiznom večernjem plaštu crvene oblake bije,
starih palača okna sjaju u zelenoj boji, mlade bijele žene se smiju i
sunce ko paun stoji nad modrom šumom i perje mu cakli i vrije.

Snovi u duši kipe ko krvave pjene, nad umiranjem dana kad os
zemlje od bola tiho škripi, prašina sunčana kad svečano sipi, udovica
zemlja tužnu svoju glavu zavija
u crno velo sjene.

Ubio je vihor pauna sunčanog, po šumi teče krv,
i crna ptica nekog beznadno doziva, a mutne boje ko potoci
romone.

Magle tuguju bone,
polja nariču siva,
a vjetrovi u grimiznom plaštu oblake biju i gone.

1848

L

1848

1848

— 1221 —

— 1222 —

— 1223 —

— 1224 —

Miroslav Krleža: Poezija

NOKTURNO

To noću biva:

očajna mrena svijesti ko velo prše i stvari sve crne kao pocijepane strše, i kad se spomeni krše, kad predmeti lijeću ko fantomi, o, onda se sve lomi.

O, osjeća se onda da sve gine i sve da trune, i mumljanje se neko onda čuje, to zemlja sama u praznini kune, i njena kletva bolnu dušu truže.

To noću biva kada zemlja kune, kada sve gine i sve kada trune, i kada se spomeni krše, a stvari kao pocijepane strše.

SMRT KARNEVALA

Past će sve maske
međ četiri crnolakirane daske gdje kraljevi i hulje
u crno bulje.

Tako titra cilik violina u cjelova plimi i poplavi vina, a žalosna i
modra Pepelnica je pala do nogu mrtvog princa
Karnevala.

Past će sve maske
međ četiri crnolakirane daske gdje kraljevi i hulje
u crno bulje.

15

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Se

1875

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija **PJESME III (1919)**

RAT

Noć.

Sad kraljuje Tmina,
i ljudi tužno viču u krvavom snu, a vozovi plaču u maglenoj daljini
kao pseta.

U čaši na stolu crna ruža cvjeta.

Sad kraljuje Tmina
i osjeća se kako gasi svjetlost bijelog boga.
Sablasni poklič vatrogasnog roga ori,
to đavo kuglu pali,
kugla gori.
I Mir, i Tmina,
i opet jeca kiša.

U žlijebu kaplje voda.

Sada tih po ulicama hoda Crni Lupež, svih zločina kralj, a zvono na
požar bije
i pada na mozak, kô malj.

Kukavni ljudi u strahu pred vatrenim vihorom rata zabijaju čavlima
vrata, kô rake.

O, sada noću Nepoznati Netko drma i lomi kvake
i crne vješa po kućama barjake.

A za sivog jutra po ulici se tope krvave stope.

UNIVERSITY OF TORONTO

1927

1927

UNIVERSITY OF TORONTO

UNIVERSITY OF TORONTO

Miroslav Krleža: Poezija **PJESMA ČOVJEKA I ŽENE U
PREDVEČERJE**

Fragment

Žena pjeva:

Posljednje jesenje vatre gore crvenim plamom i magle večernje
sipe.

U mojoj mašti boje sve svečano kipe, i ja, kao ranjena lasta, u
krvavoj oluji tonem, nestajem
i sebe samu gubim.

O, čovječe! Ja te ljubim!

Čovjek šuti dugo, a žena pjeva: Kada me biješ nogom, o, kako si
mramorno divan!

Kada prkosno dišeš, krasan, silan i gol, srce mi krvavo gnječiš,
kaos rigaš i hol, i biješ me, čovječe divlji, munjevno kivan.

O, kako si dobar! Kako si mudar, kako si divan!

O, bij me i gazi, čovječe! Mrvi me nogom!

Čovjek pjeva:

Zašto da te pocijepam, o, topla bijela Ženo?

O, danas, kad blagdan piruju mirisne boje i kad se cjeluju sjene
crvene, zlatne, žute, i plaču jesenje vode, umiru vrbe i hvoje, zašto
da te pocijepam, o, topla bijela ženo?

Klekni!

Daj mi da pobožnu tvoju dušu ko toplu ranjenu pticu na dlanu milo
cjelunem.

O, sad u predvečerje, kad grakću gavranovi i radosti ginu i tužni
vriju snovi, da te, Ženo, cjelunem, i da se turobno, tiho, u samotnu
tminu sunem.

Čuj, kako tužno uzdišu kukuruzi!

Već pale večernja svijetla na čađavoj pruzi i šumi rijeka.

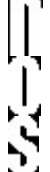
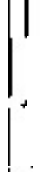
Žena:

O, sada u suton kad bijela svjetlost gine, uz suhi jecaj topolinog
lista, ja, žena, u velu svečane bjeline, mlada, topla, dobra,

cjelujem ti skute,

Gospodine!

U ruci tvojoj kraljevski sam plijen!

Miroslav Krleža: Poezija Nad čelom tvojim mrki titra sjen, i krvave ti usne mrtvu tajnu šute.

Ja pred tobom u predvečerje plačem i cjelujem ti skute.

Čovjek:

Ja se bojim, Ženo, Žene koje nema!

Ja ne znam je li ona robinja il' hulja, je l' bludnica lažna il' trpki zao san, od paučine veo otrovan i tkan, il' tajna li je, što je crna pije rulja?

Ja ne znam je li vatra nad bezdnom gnjilog mulja što putniku je tužnom njen oganj dobro znan.

O, ta je Žena za me neostvoreni plan, muku crpe moju i plod moga žulja!

O, Nitko! To je ona!

Besramno grozno Ništa

što bije me u leđa kad teglim proklet krst.
O, da sam tvrd, nepolomljen i čvrst!

Da! Ženo! To je ona! Žena koje nema!

VEČERNJA PJESMA U BOLNICI

Crveni biljezi gore na mom bolesnom tijelu, u vatri ognjice plamti
bijelo krečena soba.

Pije me bolest ko Joba, slušam napjeve groba
i tonem u propasti sna, a čudnu pjesmu poju otrovni moji bacili i
gnjila utroba sva.

Tako u predvečerje umirem beznadno ja.

U bolnom Čvoru Stvari pjevam slijep i tužan, i krvi osjećam plimu po
globusu što teče.

O, Majmune presveti, praoče arijskih rasa, još urlaju strasti tvoje, ko
čopori krvavih pasa, i sada u polutmini, kad pada bolesno veče,
gigantski tvoj se mozak gnoji ko čir i peče, i Čvor se nerazriješen
puši krvav i kužan, a ja mu pjevam bolestan, ranjav i tužan.

O, kidaj se, kidaj, moja večernja pjesmo!
Trne nas eto tmina žedne, bolesne, bijedne.

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

— [K] [P]

[K] [P]

Priloga 101920

Miroslav Krleža: Poezija O, kidaj se, kidaj, moja večernja pjesmo!
Gasnemo tužni,
a mladosti pili nijesmo.

NA TRGU SVETOGA MARKA

Hrvatsko-srpskoj koaliciji

Ton Hrvatskoga sabora po stenografskom zapisniku mjeseca srpnja godine devetsto sedamnaeste, u trećoj godini internacionalne vojne:

"Vaša politika je ričet!" "Ako ne dobijemo ono, što nam pripada, onda rat Madžarima!" "Vi ste lakrdijaši!" "Što vi radite, samo je politički švindl!"

"Vi nas izdajete i prodajete Švabama iza leđa." "Vi ste vlaški lopov!" "Vi ste svinjski spekulant!" "Ti si svinja!" "Evo druge svinje!" "Ja se ne trebam prati nego ti!" "Ja nisam lopov kao ti!" "Svinjski spekulant!" "Vi ste u švogoriji sa svinjama!" "Vi ste Židov!" "A ti si Vlah!" "Vi varate s vinom!" "Vi spadate u Mitrovicu! U Lepoglavu!" "Vi ste denuncijant!" "A vi hulje!" "Tolike ste ljude povješali!" "Vratite nam našega prijestolo-nasljednika!"

Na Trgu svetoga Marka sablasni napjev se poje, na Trgu svetoga Marka se luđačke furije gone, na Trgu svetoga Marka mrtvih plešu kolone, na Trgu svetoga Marka gasnu hrvatske boje.

Matere dojenčad bijelu hrvatskom laži doje, bolesni bijesovi klikću, na crveni požar zvone, a lađa Hrvatske Laži u krvavom potopu tone, i kao posljednji jarbol još crna vješala stoje, na Trgu svetoga Marka, na Trgu svetoga Marka.

Na jarbolu Hrvatske Laži slobodna Hrvatska Miso pjeva svoj labuđi pjev: "Tri već krvava ljeta davim se očajno nijema.

Tri već krvava ljeta tonem u bezdnu krvi.

Na crnom jarbolu lađe tri već krvava ljeta vješaju hrvatske sne.

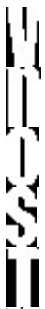
I zar na galiji ovoj doista nikoga nema, da jarbole polomi zadnje, da laži hrvatske smrvi, pa neka potone Sve!"

1872

Handwritten signature

1873

1874

Miroslav Krleža: Poezija **VELIKI PETAK GODINE HILJADU
DEVET**

STOTINA I DEVETNAESTE

Karlu Liebknechtu u spomen

O, Veliko Bezglavo Nešto, prokleta ime tvoje, u sve vijeke vjekova!
Krvavi čavli opet čovječju ruku gnoje, a zloguka ptica tmine
mrtvačku pjesan poje.

Zloguka ptica tmine, slijepa ptica sova.

O, Veliko Bezglavo Nešto, prokleta ime tvoje u sve vijeke vjekova!

U borbi s krdom lažnih i krivih bogova pao je Čovječji Sin.

Krstove svoje je golgotski prenio cirkus iz gubave Judeje u carski
Berlin.

U krvavom uzničkom svjetlu crvene pandurske lampe, što može
hrvatski čovjek?

On hrvatske guta suze, slanu i gorku sol.

Ideal hoće li bijeli prezren i popljuvan, gol, razapet biti dovijek?

U krvavom uzničkom svjetlu crvene pandurske lampe, što može
hrvatski čovjek, na Evropski Veliki Petak?

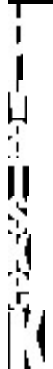
Kad Sina Čovječjeg kolju, rane mu pale i deru, na glavu mu siplju
kletvu i kamen i metak, na oblačni, crni Evropski Veliki Petak, kad
trese se krvava kugla zemlja, od Pekinga do Rima, od Transvala do
Kremlja, hrvatski čovjek posmrtni žižak pali, karmine tužne pije i
razbito pjeva: "Jedna je glava opet ko krvavo sjeme pala.

Na jarbolu lađe su opet pribili admirala.

Al' ništa! Sviće. Internacionala."

20

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1870-1871

1872-1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

Miroslav Krleža: Poezija **LIRIKA (1919)**
RIJEČ MATI ČINA

Riječ je trudna žena, što kolose rađa, cvile njeni nervi i utroba se njena puna krvi kida, kroz Riječ sijeva sviju stvari os.

Riječ je trudna žena,
i Čin,
taj krvavi kolos,
je tihe Riječi sin.

Gorostasni i granitni Čin, što vulkanski tminu razdire, i zvijezde kreće ko kocke na pladnju, taj čin je dijete Riječi, tihe bolne Riječi, trudne žene, pred porodom što bolno u predvečerje jeca.

U OČEKIVANJU NEČEGA

Ko plameni luk mlađa, žene što u krvi očekuju tužne slutnje pune, i
moje misli u maglenoj boli slute boga.

Već ide bog: Ljepota, Um i Mir.

Ja već dugo primam čiste vjesnike u sutonu.

I pjeva vjesnik prvi:

"Sve stvari treba uskrisiti Ljepotom, i onda stvari žive, pjevaju i
plešu.

O, ljepota u žutom bolećivom lešu uskrisuje vatru."

A pjeva vjesnik Uma:

"Ti, Čovječe, toneš u bezdnu tužnog zla, ti toranj zidaš na rtu golog
mača.

O, slušaj pjesmu radosnih pjevača, što napjev poju sunčanoga
sna."

I pjeva vjesnik Mira, i modra samoća vjeđe mi mazi. Ja snivam i
boga čekam tako.

21

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1870

Handwritten signature

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

Handwritten signature

1881

Miroslav Krleža: Poezija **U PREDVEČERJE**

Plastika gori u meni mrtvoga dana ko blijedi titraj svjetla zamrle zvijezde, i meni je sad u predvečerje živo i jasno sve.

Ja pjevam sada žutom požaru neba, i pjevam plesu dalekih večernjih svjetala, i svili pjevam, modroj sutonjoj svili, i u nju zamatam nerve umorne i tihih boja kolute bolesne.

Sad je čas kad nevidljiva ruka para krvavu utrobu trudnog oblačja, i kad za crnom strminom gradskog krovovlja crveno klikće novorođenče.

Iz vrčeva nebeskih teče mjesečina.

A ljudi pjani krvi, rakije i vina, kad vjetar svira po lirama drveća i kad se djeca igraju modrim fenjerima, ljudi pjani krvi, rakije i vina s limenom glazbom u sprovodu idu u rat.

U crkvama sad grme orgulje, i žene poju, da ide božji sin.

I silne sive valjaju se trupe, trobojne nose goleme stjegove, a na prvom Hristosovu glavu, nacerenu, groznu, krvavu.

I ja, koji svili pjevam modroj sutonjoj i tihom plesu svjetla večernjeg i koji pozdravljam Uštap novorođenče, u omaglici ovoj mutnoj, žalosnoj, Ja pozdravljam Te, glavo Kristova, na trobojnom stijegu golemom!

Ja dugo, dugo sanjam o sveživotnoj svijesti, i dugo, dugo mislim o sveponjatnom snu.

O, ipak ima negdje jedan Sveti Netko koji sve to zna,
i kome je jasna disonanca sva.

I on u srcu nosi sintetičnu strunu.

Ja vjerujem: ta će struna jednom titrati, i ljudske će milijarde himnu pjevati.

I ove naše bolne slutnje glazbene što rađaju se sad u predvečerje, i ove sive čete pijane, i žena povorke i tužne orgulje, svi pjevat će napjev Harmonije Tvari.

A svi ovi mrtvi raspeti tesari,

22

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

—*Se*—

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

—*Se*—

Se

Se

Se

Miroslav Krleža: Poezija što odsječene im glave na barjacima nose, i pseta krvava, oficiri i mesari, svi ti grade sveto glazbalo, i dave se u krvi sa sjekirom u ruci, a pjevat će svijetli naši unuci napjev što ga rodiše barbari, svijetli napjev Harmonije Tvari.

Plastika gori u meni mrtvoga dana ko blijedi titraj svjetla zamrle zvijezde, i meni je sad u predvečerje živo i jasno sve.

CRNO UMORNO POPODNE

Popodne je danas crno, umorno, po dvoru pada mrak i plaču modre sjene, koplje pogleda mog o sive se lomi stijene.

Koplje pogleda mog se lomi o stijene sive, čađave, crne i tužne, bez perspektive.

Svjetiljka šumi i bolesni ginu glasovi ptica,
u povorci plaču umorni večernji časovi i pada tmica.

DAN CRVENIH OBLAKA

Danas je crvenih oblaka svečani dan, i danas vatrena glazba u peći radosno igra, i neke čudne ptice danas pjevaju.

Sijevaju

danas žuti kolobari.

Konobari

stoje u kavani, umorni i tužni, pa se čini da je sve san.

Danas je crvenih oblaka svečani dan!

23

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Le

— 1827

23

—

—

—

—

—

—

—

—

—

— 1827

23

Paris

Le

Miroslav Krleža: Poezija **VELIČANSTVO SVIBNJA**

Sad osjeća se modro veličanstvo svibnja.

Vidio sam danas jedno lastavičje gnijezdo, i dijete su žene nosile na krst.

Dobrog nekog boga čelo tako mi je prst.

Ko stokraki svijećnjak gori sunčani majalis, u modrom veličanstvu, nad ravnicom vriju pjege ljubičaste glazbe.

Sve proljetne snage danas uskrs slave i oblaci danas ko modri Pegazi lete nebom i stihovi prijete ko srebrni oklopnici i metalnim kopljem grme po najdubljoj žici.

Ja danas bježim od svojih kobnih zala i kao dijete skrivam glavu u toplo krilo Majke, svibanjske pjesme.

PREDVEČERJE

Toranj na zapadnom nebu okrutno crno se koči.

U drvoredu tihom žutih kestenova ide naša topla sveta Iluzija.

Da li je sfinga i zlatna kopita nosi, te joj gori munjina u kosi, i čarape ima svilene?

Oh! Tko to zna?

U drvoredu tihom žutih kestenova ide sveta naša Iluzija.

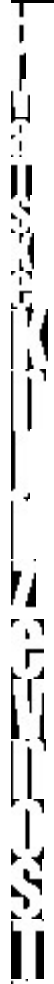
Zadnji cvrče cvrčci i mjesec se proljetno smije, i oblaci srebrno zvone, ko titravi plesači.

Iza obrisa mrkih gradske gomile kuća kotrlja se nebom zlatni skupocjeni disk.

U srebrnim nitima prska mjesečev zeleni vrisk.

I jedno dijete crven fenjer nosi.

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

MIROSLAV KRLEŽA

PROLOG

PROLOG

Miroslav Krleža: Poezija **PJESMA MRTVOM ČOVJEKU**

U spomen Zlatka Galla

Čudna stvar. U tvojoj sivoj sobi gori svijeća, a tebe nema.
U sivom ruhu austrijskog oficira ti već si stao pred sud Gospodnji.
Da l' stojiš lijevo ili stojiš desno?

Čudna stvar. U tvojoj sivoj sobi gori svijeća, i suton je, a tebe, dragi,
nema.

Titra plam po prijavom plafonu, a jedan drugi putnik, što u tvojoj
sobi sada u grob putuje, taj pjeva neke tužne napjeve.

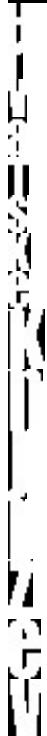
Gle, cvatu jabuke. Ja gledam modro ljetno nebo, i kuću gledam
žutu, kuću gledam mrtvu, a zrelo živi ova mrtva kuća u ćelijama
crvenim mog mozga: srpanj je, i cvatu ruže. U sobama su zelene
rolete popile sve svjetlo, pa je polutmina, i one gospe stare u svili
krinolina na zidu u okviru šute crnom ovalnom.

Ja čujem glas tvoj, tvoj čujem sad ja glas.

To glupa neka pest oborila je nas, ti pao si i s tobom razdrti su pali
djetinjstva našeg bijeli stjegovi.

Stjegonošo tužni mrtve radosti, tvoj čujem sad ja glas.

25

1875

Handwritten signature

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Handwritten signature

1875

Miroslav Krleža: Poezija **KNJIGA PJESAMA (1931) GOSPOĐA U POSJETI KOD BOLESNOG DJETETA SVOJE SLUŠKINJE**

Vladimiru Nazoru

Bolest je ponijela sobu ko sivo oblačno jedro i soba plovi ko lađa.
Putuje soba, putuje pokućstvo trulo, putuju duge, mokre, izribane daske, sve se miče u sobi: miču se gadne prikaze i maske.
Negdje iza stijene surovi glasovi, vino, pijana svađa.

Dijete snatri: ulicom luta.

Ko žuta krpnjača lutka, u sivoj parhetnoj bijedi, dijete nepomično gleda stolnjak na stolu gumeni, gdje se ko krvava vrpca meander vijuga rumeni, i odraz se dimljive svjetiljke po linoleumu cijedi.

A dijete snatri: ulicom luta, svi su ljudi umorni, žalosni, blijedi, strojevi iza zida sipljivo sopte.

Kanali crni bljuju i masne vode iz tamnih rupa lopte, iza plota skaču bijele vunene lopte i gospođice viču loptama čudne engleske riječi.

Tu na rubu postelje, u krznu, ljubazna, draga, Gospođa strana, tiha, s kretnjama voštanim, blaga.

Njeno se bijelo lice miče u sjaju na svijeći.
Bolest je ponijela sobu ko sivo oblačno jedro i soba plovi ko lađa.

Putuje soba, putuje pokućstvo trulo, putuju duge, mokre, izribane daske.

Sve se miče u sobi: miču se gadne prikaze i maske.

Febra namata sutone, jesen, crvene krošnje, febra namata mutne i bezbrojne slike u klupko.

Tu se gospođa strana smiješi ljubazno, ljupko, i šal joj se vijori svilen, posljednje pariske nošnje.

Sve se u vrućicu slijeva: crkve i stabla i potoci, daleke slike putuju ko crni bazaltni otoci.

Miče se zavjesa, svjetlucaju ormari, miču se u kutu nevidljive stvari; pucketa plamen svijeće u svijećnjaku od bronce, nad posteljom Konac plete svoje pljesnive konce.

1872

Le

1873

1874

1875

1876

Le

1877

Miroslav Krleža: Poezija Dijete leti na oblaku: za njim se pružaju ruke, a jastuci plove ko lađe u rasvijetljene luke.

Lijevo i desno ostaju čađave strehe i tramovi, zvekeću zvonca trojke, zvekeću orme i hamovi, zvekeće žlica u čaši.

Srca nemirno kucanje,
ruka u ruci Gospođe: tjeskobno mucanje.

Malo se tijelo znoji, oči potonuše nikom kod dodira mutnog s čudnom i nejasnom slikom: da ima milostivih dama koje ne služe, a ruke im nisu crvene nabrekle ribe u modroj vodi plebe, i zubi se cakle, blistavi, bez krnja.

Tkanina miriše, to nije majčina prnja, njena je ruka topla, mekana, ne zebe, ona daruje breskve, ananas, smokve, ruže.

"Zašto majčine oči tako zbunjeno kruže?
Zašto su majčine ruke tako crne i grube?
O, zašto mati muca kroz gnjile i bolesne zube?"

O, sramno rumenilo stida što cvate na obrazu dječjem, o, spoznaj o tamna, crna ko mrtvačka jama, kad dijete guta gvalje neizrecive muke od stida za majčine zube, za njene hrapave ruke!

Kad dijete spozna je mutno da njegova sluškinja mama nije dama ko ova bijela i strana dama.

Izvor je patnje mutan. U toploj sutonjoj stravi treperi uljeni jezik na staroj polituri.

Miče se kazalo crno na niklastoj uri, olovne misli se dime u bolesnoj dječjoj glavi: kako je majčina gospođa mirisna, blaga, strana, grimizno, divno plamti čaša hipermangana.

Bolesne minute.

Na usni okus slatkoljepljive vodice, sjena na stijeni sadrene Bogorodice.

A krevet plovi ko lađa. Svjetiljka tinja.

Miriše ljeto: sunčane lokve, miris bresaka, dinja, a noć je zimska. Vjetar. Snijeg praminja.

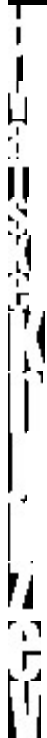
Dijete je dijete.

Gradove gleda, crkve, tamne drvorede, i sve se u bunilu mota.

Tu je soba, tu je miris piškota, tu se ananas lijepi za prste, mirišu smokve, kruške, nad mekanim gnjilim tijelom dah hladne samrtne njuške.

27

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

Handwritten signature

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Handwritten signature

1875

Miroslav Krleža: Poezija Dijete ne zna da njegovo umorno tijelo u sivoj povorci grede, po zakonu podrijetla, po sivom zakonu bijede.

Dijete ne zna da jedni sa sobom nose uljene slike i hrtove, dvorce, lovačke puške, engleske vrtove.

A drugi venu u dvorištu: plijesan ljepljiva, siva, gdje zamire zvižduk čađavih lokomotiva.

Jedine igračke tu su olovne žlice, stare limene kante, jedni plove kraj drugih kao ledene sante, jedni s kletvom, a drugi s frazom od guvernante.

O, sive žalosti soba kad kao sablast pluta podstava starog poderanog kaputa, a sušica gviri ko bolesno vižle iz kuta.

O, tračnice, smetišta, lomot lokomotiva, plotovi sivi, prazni lagvovi piva, sve se u djetetu plete u fosforne kolute: boje se kreću, maske, zelene, sumpornožute.

O, ona tavanska tmina, gdje vonjaše starih kaloša gumija i gdje su štakori grizli frizure sagnjilih lutki ko hijene lice sagnjilih mumija.

Gdje su padale kiše, beskrajne sumrake duge, gdje je svirao vjetar na harmonici tuge.

Međ krpama gnjilim, starim razbitim crijepom, u svijetu škrinja i stare prebite metle, tu su blistale te dječje oči svijetle što sada gasnu i sanjaju o tavanu čarobnom, lijepom, o tavanskim tajnama, o sutonu

i smeću, kamo su posljednji jesenji leptiri pod krov pred mrazom znali da dolijeću.

Štakori, vjetrovi, škrinje, polusjaj razbitog zrcala, čađavi barjak dimnjaka gdje iskra bi rujna zavrcala, kiše, jesenje kiše i vječno mokre ponjave, mamine nabrekle ruke, po lugu i pepelu vonjave, sve se to mota i gine u polumraku tmine, a u grlu raste skerletni prsten angine i grize meso bodljikav otrovan pauk.

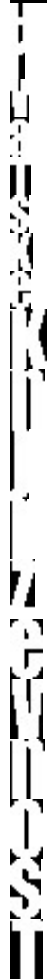
Soba je sluškinje prazna.

Treperi svijeća.

Ko bolesno pseto cvili u polutmini jauk.

28

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

Se

1873

1873

1873

Miroslav Krleža: Poezija **PJESMA SVJETIONIČARA**

Ja sam potpuno sam sa svojom praznom sobom, sa svjetiljkom u tmini, sa svjetiljkom i grobom, ja sam potpuno sam sa samim sobom.

Ja sam potpuno sam sa svojim praznim domom, sa svojom lađom i svojim brodolomom.

Svjetlosti moje putuju po tmini i lete kao rakete plamena signala, iz blata i magle, iz gluposti i kala, opet je jedna pjesma kao zvijezda pala.

SAT

Što je život čovjeka spram kucanja sata?

Krhko i lomno savitljiva vlat.

Odlaze ljudi, zatvaraju za sobom vrata, u samoći sobe ostavljeno,
mudro kuca sat.

Zamire posljednji uzdah na usni od voska.

Sklapaju se ruke, svijeća svjetluca.

A ura kuca, mirno kuca i kuca, tišina je u sobi kao noć seoska.

Zvone čaše. Gozba. Stolnjaci i vino.

Viču ljudi. Radost. Ure idu.

A sat kuca, govori na zidu

staru pjesmu o protjecanju pijeska što iz ruke smrti teče, iskri se i
ljeska.

1822

Le

1823

1824

1825

1826

Le

1827

5

Poezija

Miroslav Krleža: Poezija

SEOSKA CRKVA

Dvije stijene. Tri brida, okomita, vitka, toranj kao tvrđa u oblake raste, oko gromovoda iglat cvrkut laste; obris tornja: slika smiona i vitka.

O, kako je boja zraka mirisna i žitka!

Na jabuci bakar boje zelenkaste, rastu magle olovne i tmaste, grmljavine glas, u oblacima bitka.

Ljepote to su umornog užitka i radosti plave, djetinjaste: sumorno i nijemo sanjati u klupi,

u polutmini crkve. Odjeci prazni, tupi, akustika groba: tu se slatko drijema.

Mrtvi sveci, trule knjige, boga nema.

Meket ovce iz crkvenog trijema.

SRCE

Srce u čovjeku kuca i kao kucaj ure iz srca kucaji krvi po krvavim žilama cure.

Od djetinjstva našeg ko nevidljiva sjena prati nas naše srce:
na sprovodu i u zagrljaju žena.

Srce u nama kuca pred zavjesama laži, u molitve strahu, u stravi na noćnoj straži, i onda kad smo se peli na tamne drvene stube gdje se ljudi za srebrnu škudu ljube.

O, kucaji srca davni,
pred sjenom Žene, nadstvarne pojave, Ljube, kad smo u žensko meso zagrizli svoje zube.

Dobro te čujem, saputniče stari, svjedoče tihih samotnih minuta,
kada sam sâm sa sobom, a ti se u meni mičeš.

Ti često iz mene iza glasa vičeš na tužnom putu našeg križnog
puta, ti mi se javljaš mudrim polutihim glasom u grlu, prstu, radosti i
suzi,

1921-1922

Le

1923-1924

1925-1926

Le

Miroslav Krleža: Poezija kad sjaju svjetla i u mračnoj tuzi tvog glasa
glas se glasa glasnim glasom.

I tako ćeš jednog predvečerja stati pred putokazom našeg
posljednjega puta.

Lubanja će moja ispijena, žuta ostati bez pratnje što je od početka
prati.

Ti ćeš ostati negdje gdje stoji siva nepoznata soba, a ja ću se
odvesti sam bez tebe ulicama gradskim do mokroga groba, a bit će
suton: kišno jesenje doba.

MILOSTINJA

Ko tvrde oklopne lađe u sivoj poplavi bijede crkve plove i plove kroz žalost već duge godine.

Crkve poju u slavu Tebi, Mudri Gospodine, koji gredeš pred crkvom ko repača zvijezda što pred lađom grede.

U lađu krvave oči prosjaka gladnih glede, a lađa je krcata blagom i obiljem skupih plodina!

Crkva je silna, ogromna kamena brodina na kojoj sveci ko kormilari sjede.

Pred crkvom se prosjačka ruka ko prazna rastvara školjka za rukom sveca i tustih bogomoljka.

Milostinja je igra lažljiva i voljka za ugodnike božje masnoga podvoljka što prolaze u šumu crne suknje, kad sljepačke rupe gvire ko paklene luknje.

1872

Handwritten signature

1872

1872

1872

1872

Handwritten signature

1872

Miroslav Krleža: Poezija **BIJEDA SVOJIM RUKAMA DOTIČE SE SVEGA**

Bori Prodanoviću

Svojim blijedim sagnjilim licem i svojim suhim rukama bijeda se dotiče svega što jedemo i što pijemo: pod brašnjavim licem pajaca kome se siti smijemo umorna bijeda kunja u svojim nijemim mukama.

Stvari ni predmeta nema ni bijele kružnice stola što je ne dotaknu bijeda svojom smrdljivom prnjom; košulje naše, sagovi, posuđe, sobe, tanjiri, iz svega zeleno, gladno oko bijede viri.

Pod strunom u potezu gudala, u žaru us'jane pegle, sjene su bijede preko svega legle, negve osuđenika ruke su bijede stegle, u rudniku bijedina djeca nijemo umorno tegle.

Parkete je bijeda lizala da nama blistaju voštani, a iza izloga mesarskih kosturi gladuju koštani.

Bijeda cvrlji spise, optužuje, sudi i vješa, prstom se dotiče mrtvoga gavana i nepoznatog leša.

Bijeda svira glazbalom i nosi crvene frakove, servira divljač, gljive, skupocjene morske rakove i žedna rastače pivo i ogromne vinske akove.

Bijeda rastvara zavjese tihih gospodskih soba, da je dotakla nije, nema ni posude ni kvake.

Bijeda je dvorkinja gozbe, prstom zatvara rake, gola i prezrena, klecava, nemoćne bijedne šake.

I što će bijedi riječi šepavog hidalga svetoga Lojole i pjesma suncu gospodina mladog iz grada Asizi?

To su skupocjene riječi u brokatnoj rimskoj rizi, a bijedu peče bijeda u njenoj krvavoj brizi.

Što će joj pisane strofe u božjoj premudroj knjizi kad bijedu bolovi piju i krvave rane bole.

U bijedi se ljudi klanjaju i sklopljenim rukama mole, u svijetu gdje bližnji bližnjega ko sami sebe vole, pod nebom svetoga Franje, svetoga Tome i svetoga Lojole.

1850

Handwritten signature

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

Handwritten signature

Miroslav Krleža: Poezija **STARI NASLONJAČ**

Ko izlizana dlaka slijepa konja sjaji se sukno starog naslonjača, iz njega miriše miris trula drača i godina čislo kroz blijedo sukno vonja.

Mladenka je u oblaku od kolonja čekala u njem prvi zvuk svadbene kočije, i pokojnik jedan u samrtnoj noći je slušao pjesmu ćuka, na naslonu se starom grčila njegova žuta, ispijena ruka.

I tako stolac traje. Šepav, razdrt, otrcan ko prnja.
Gleda oko sebe, šuti, sluša, ko u ubožnici stara odbačena duša
kojoj se iz krnja
cijedi samrt crna od crnine crnja.

VJETAR U NOVEMBARSKOJ NOĆI

Sve su ključanice noćas vjetra pune, crni glasovi vjetra sviraju iz tmine, prošle još noći je budio pingvine po santama u tmimi sjeverne daljine, a noćas staklima trese, na žicama svira i dira po oknima južne oprane musline.

Ta je svirka vjetra jesenja, i platna kestenjarska lepeću mokra,
prljava, siva, kao djevojka noćna
vjetar se iza oglasnog stupa skriva i mlati cimere nad vratima ko
klatna.

Sasvim je crno. Orgulje se vjetra ore u granju, po žicama i na
starom krovu.

Noćas vjetar trga jedra, jarbole i provu lađa što se s tamnim
talasima bore.

33

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Le

— 1872

23

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

— 1872

Miroslav Krleža: Poezija **KONJI PRED KRČMOM**

Crvene zavjese krčme, vino kiselo vonja, pred krčmom šuti žalosna lubanja konja.

Svjetiljke pruga klizi po sivom dlakavom stegnu, lubanja konjska čeka, da je dignu i stegnu,

da udari kopitom kamen, da se umorno krene niz ulicu maglenu, sivu: žalosne uspomene

niču u glavi konjskoj. Titraju sjene u krugu vlažne, pospane, tužne zjene.

I tako čekanje traje. Pod svjetiljkom kod ugla smiju se djevojke noćne. Miču se lica u krznu.

A lubanja konjska šuti. U velu stida i rugla konji pred krčmom čekaju i čitave noći mrznu.

JESENJA SAMOĆA

Sve više sam, sve luđe sam, sve tuđe i sve tužnije, sve tamnije, sve sramnije, sve biva ružnije.

Sve hladnije, sve gadnije, sve ledenije, samoća prazna, jesenja, a biva sve jesenije.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1955

CHICAGO, ILL.

Miroslav Krleža: Poezija **ČOVJEK POSLIJE SVOJE SMRTI HODA GRADOM**

Branku Gavelli

Kamenje pločnika kao dječje glave, zvonik crkve, slika starinska i dična.

A spodoba moja nikom nije slična.
O, gdje su slike moje mrtve jave?

Gdje su igre, riječi, osjećaji, slave?
U kućama ovim drugi ljudi stanuju, dane ove strana lica danuju, a
lice je grada tamno, puno strave.

Zar ovi ljudi ne znaju da ja sam umro?
Umro sam, a oni hodaju i viču i veselo se smiju i ulicama miču i
kliču i buče, u povorkama idu, ko da u mojoj praznoj sobi sjena
lubanje
ne treperi na zidu.

O, kako je sve ružno! Neponjatno micanje nepojmljivih stvari, sve
tuđe i čudno.

Tijelo je moje olovno i trudno i bolno je ovo bolećivo ticanje slika,
stijena, ulica i grada ticalima bolnih uspomena.

Preko svega satkana od sjena koprena crna polagano pada.

Što ja značim rulji prolaznika?

Tko su, kamo idu, odakle sam došo?

Ulicama ovim i ja sam nekad hodao i prošo kroz vrevu, graju, kroz
okvire slika

što pogasle su davno. Ničeg nema, ni smijeha djevojačkog niti
dječjeg straha.

Sve tren je i hir. Dah mlaki mlakog daha i šaka sjene, pepela i
praha, satkana od tihih trenutaka prozirnih ko dašak na zrcalu i
mrena.

Ko krunica u čislu blistav tren do trena: tu kolijevka, tu gozba, tu
stradanje, tu raka!

O, kako je gluho u gluhom mraku mraka, o, kako je teško ovo
noćno lutanje!

— *Handwritten text, possibly a name or title, written vertically.*

— *Handwritten text, possibly a name or title, written vertically.*

1998

1998

1998

Miroslav Krleža: Poezija I žalosna tmina: u praznini ćutanje, a smrt je čaša sna i gorak okus maka.

O SNOVIMA

Ima starinskih snova punih paučine te prijaju ko sive stoljetne butelje, a ima snova olovnih i mračnih kad nas kamen mlinski ko pakleni mlin melje.

Ima snova čudnih ko gusta brabantaska slika: na ulicama strava, rat, požar i vika, a đavo gviri pod lukom crkvenog zvonika, krajina je mračna, puna modrih i zelenih vidika.

Ko stari sanovnici i truli kalendari, u snu leže mnoge nepoznate stvari.

Gibaju se sjene, u oklopu, viteške, govore se riječi iskrene i teške. U snu je slika lika ljudskog oblačna i dobra, u srcu bližnjeg sniju riđovka i kobra.

Bacaju se karte, cekina zveči zveket, na mjesečini mlačnoj polutihi kreket.

Stvari su budne nejasne i jasne, u snovima svijeća uma gasne, a pale se boje neobične i krasne.

Spram jutra snovi gasnu ko sjaj starih slika, po slici se snova pukotine miču, pjega za pjegom kao sjene niču i gasne lik za likom u bezličju bez lika.

Boje su još snova ko ptice na dlanu, na vršku prsta topal udar krila, lepet, a u srcu odsjaj, titraj, oblak, trepet.

1848

L

1849

1850

Miroslav Krleža: Poezija **TUŽALJKA NAD MRTVIM TIJELOM A.
G. MATOŠA**

S mrkog tornja bat
Broji pospan sat,
Blaga svjetlost sipi sa visina;
Kroz samoću, muk,
Sve je tiši buk:
Željeznicu guta već daljina.

A. G. Matoš, "Notturmo", 1914, marta

U grkljanu rana, miris klora, krvava kanila, krvava vata, povoj mlake krvi.

U sivoj mreni mozga, u žilama svima, oblaci nesna, vonj karbola, krpe dima; i grkljan i tijelo, krevet, soba, sve pline u krvi, u živcima i nepcu, u utrobi i mesu grizu crvi i grizu, grizu, u jastučcu prsta, u kucaju bila, a rana kao škrga, nesvijest, krvava kanila, mlaki lepet crnog polusnenog krila, a tijelo je gnojna, crna, raskrvarena žila.

U sukrvici grla staklena mala cijev, kroz musavo staklo grgoće posmrtni pijev: to Pjesnik umire i sluša gdje željeznica sopti u daljini.

A noć je mlačna. Nokturno prazne sobe u praznoj tišini.

A sve je oko Njega krčma. Stjениčava soba, graja sajma; i to je život: stjениčave sobe, mlin mjenica i najma.

Sve kiselkasto vonja i sve je crna, smradna, nečista pukotina, a Pjesnik je tu putnik, prolaznik i popljuvana skotina.

I koja korist od srebrnih riječi, kad više vrijedi srebrnjaka stotina?

I koja korist od lepeta svilenih rečenica, kad sve je krčma, graja sajma, mlin dugova i mjenica?

U oku sunčan odsjaj nebeskih oblačnih sjenica, u oku bližnjeg mržnja mutnih, maglenih zjenica, a sve je stjениčava soba s vonjem stjenica.

Uznemireni obraz u odrazu ogledala, strano, mračno, bolećivo lice sa svijećom u ruci. Nemir svijetlih pruga u dubljini sobe. U mozgu sunčane livade, miris rosnoga luga, a oko Njega tmina i glupost crna, crna kao kuga, i svijetle lopte snova nad maglama jaruga sjaje kao most na oblacima i svodovima duga.

1870

Handwritten signature

1870

1870

SS

SS

SS

Miroslav Krleža: Poezija Ovdje smrde štampana slova kao otvorene jame!

Ovo je zemlja Khuena bana i madžarske tame, gdje pjesma ko svijeća na crnom vjetru tinja u ogromnoj rupi bez svjetala, međ lancima madžarskih šinja, i samo se čuju po zakucima svrake kako grakću nad strvinom i lokvama krvave mlake.

Iza pjesničkih leđa nakaze, priviđenja tmurna, o, trajanje strašno sablasnog nokturna!

Strašno je ležati ranjen u mokrom papiru smolavih, svježih novina, ko prazna crkva bez zastave spava prazna domovina.

A pjesme su krvave krpe i odjek mrtvačkih lubanja.

Strašno je kleti u sudnici uz jeku crnih bubanja, ko sjena se vući u kostreti prosjaka, pijane lole, u zavoju mokra papira, katrana,

slagarske smole, u oblaku gnusnih laži, pakleno smrdljivih kleveta.
Svetokrug blista nad daskom samrtnog kreveta.

Steže se goruće tijelo, grči se žilava pesnica, na usni treperi
pjesma: blijeda, fosforna krijesnica, i svijetli i sjaji kroz guste i
mračne hrvatske tkanine, kroz jaruge blatne i crne granitne planine.

O, kako su teške strofe, ko zemlja na olovnoj lopati, u svakoj smo
pjesmi počeli vlastiti grob svoj kopati.

A gdje su ona grozničava bdjenja u dodiru s posljednjim stvarima,
gdje su svijetle koprene tišine i svjetiljke i knjige po ormarima, kada
gvalja bola raste u klupku krvava klupka, pjevati tako pjesme je
paklena blatna kupka.

U jalovim tminama, uz pasju pjesmu bijesnu, o, kako je teško bdjeti
i pisati u nesnu.

A gdje su zastave? I kakve su to bitke, i gdje su pjesme što kao
truba zvekeću i sijeku blistave i britke, i gdje su gradovi i sutoni i
šumne svijetle ulice?

U grlu škrga krvava, u rani staklo: ubod sulice.

I svjetiljke i bolovi i rane, sramotno tamno trajanje, i noćne pijanke
po krčmama: suludo opajanje.

I svitanje po praznim crkvama i jalovo kajanje.

Oganj liže kroz grkljan ko iz krvava grotla, kuha se tijelo u pari
bolesnog kotla, kulja krvava vrpca po platnu mokre ponjave.

Ura na zvoniku. Odjek zvonjave.

U cjevčici gnojnoj hropac, glas opijela, na stijeni sjena sjene: sjen
raspela.

Pokoj tijelu ovog krvavoga Tijela.

1848

L

1848

1848

Miroslav Krleža: Poezija **SAMOUBOJSTVO NOĆNE DJEVOJKE U BARU**

Dosta je caklene igre crvenih svjetiljaka, crnih smokinga rulje u spilji
toj noćas je dosta!

Iz pijane njuške hiljadutridesettrećega gosta cijedi se smrdljivo vino.
Zmijuljasta traka svjetla se cakli u čaši na stolnjaka bridu, frakovi se
smiju, mašu, plešu, idu, stjenice pužu pod masnom tapetom na zidu.

Čovjek govori riječi: riječi i duge rečenice, i ko da govori u noć, u
crne lagrove tmine.

Odjekuje riječ za riječju i sve nevidljivo pline, i djevičanstvo,

i djevojački plave, mirisne, čiste pletenice, i srce i grkljan i meso, vosak se tali srca, tako se srce ko krpa trule tkanine trca.

U ovoj otrovnoj magli svirala, frula i bubanja, na gnjilom ramenu ženskom nagnjile lutke lubanja.

U kružnici gorkog patvorenog vina ljeska se jedna daleka djevičanska mjesečina.

Nikada ne bi mjesečine više!

Vrčevi srebra cure po kamenom pragu, zelena se tajna cijedi po zelenom sagu, nijedne noći ne bi zelenije ni tiše.

Krošnje blistaju staklene: grane se cakle i zvone.
po vlatima rosa klizi. Oleandri, krijesnice.

Mirišu ruže: zrelog ljeta vjesnice, i nebo lipanjsko jedri, plovi, bubri, tone, i oblaci se u vedrini gone.

Na mjesečini stoje pritvorena vrata, ko da je netko ušo.

Šuštaj bijele lakokrile haljine; još sipi žamor pod bosom nogom pijeska, nikoga nema. Mjesečina, daljine, i zelena se svjetlost u polutmini ljeska.

Iz ovih blistavih ljusaka i muka i svirke i kala, glavobolje, ljubavnih pisama, ruma i kreozotala, iz ove smrdljive spilje, dima i prljavih svjetala, jedna se djevojka noćna mjesečnom noći prošetala.

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

Miroslav Krleža: Poezija Bubnjevi, crnačke frule, trube, žice i piska, strava, grčevi, otrov, djevojačka vriska, razbite čaše, znojni plastroni, zvuk raspuklog stakla, jedna se nevina duša spasila iz pakla.

PJESMA O PJESMI

Petru Konjoviću

Pjesma kroz riječi bije ko kucaj bolesnog zuba što boli i boli i boli i neće da stane, iz pjesme često gnojna sukrvica kane i stihovi su samo krvav povoj rane.

Putuje pjesma ko putnik u noćnom vlaku.

Vijuga se vlak u tmini, svijetle četvorine crvene, kretnje su ljudske pospane, olovne, teške, drvene, i čuje se glas bola gdje jeca u polumraku.

Na sprovod netko opet putuje, u prašnu sobu sive sudnice, u bolnicu pod nož, u viku ludnice.

Putuju ljudi puni briga, škrinja, kišobrana, vlakovi tamni plaze u modar osvit dana, a pjesma putuje s njima ko otvorena rana.

CRNA ŽENSKA RUKAVICA NA STOLU

Rukavica na ruci končana i dugi tanki prsti, članci krhki, nokti modri, nagnjili i prhki: tu leži slika smrti skončana.

Ko predstava prazna i dokončana, ta je ruka tamna, ženska, hladna, a kretnja je ruke umorna i jedna i mekana ko glina lončana.

O, ruko smrti na stolnjaka bridu, ti javljaš se ko slika, taman znak, te trnci trnu u mome mesu, idu

1848

L

1849

1850

Miroslav Krleža: Poezija uspomene mutne, neprozirne ko mrak, ja gledam crno i u mome vidu javlja se prkos, lavlji, silan, jak!

SUTON NA POSTAJI MALOG

PROVINCIJALNOG GRADA

Tu stoji još pognute glave bolesno bijelo kljuse, spustivši utege bola u svoju žalost i u se, bolesno bijelo posljednje ranjavo kljuse.

A ljudi nose kovčege, slamu, masne pakete, zamotke u papiru mokrih zgužvanih novina, svjetluca tu i tamo niklenog gumba podvorničkog kovina, a sve su boje sive sa prljave sive palete.

Sve su kretnje teške, pojave pognute, nijeme, jedna grbava žena nosi tri krizanteme i šumi suknja mlada isusovca.

Mekeće negdje u škrinji gladna stisnuta ovca, prolaze povorke sivih prnja, a ćelavi slijepac pruža ruke za zveketom novca.

Signal.

Ko jahta od tuča i laka, progrmi čelični lomot luksuznog plavog vlaka kroz ove sive krpe i sivu bijedu mraka, us'jana okna, iskre, ognjena grimizna traka, u oblaku dima, u talasu parnog barjaka, kovčezi od vepra, šarenilo hotelskih maraka, stolnjaci, srebro, čaše rajnskoga vina, viskija, araka, kroz sive plotove trule žalosnih sivih baraka, od žute mjedi kvake, crveni mahagoni, četvorine svijetla, blistavi vagoni, rein de chevreuil, côtelettes de poulardes, fromage, [1](#) u oblaku dima ognjena nebeska laž!

Tu stoji još pognute glave bolesno bijelo kljuse, spustivši utege bola u svoju žalost i u se, bolesno bijelo posljednje ranjavo kljuse.

1 (franc.), srneći hrbat, piletina, sir

41

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

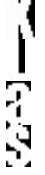
1848

L

1848

1848

Miroslav Krleža: Poezija I slijepac nariče glasno kraj plota zabitne postaje, rukama maše, zuri u tminu, kleči i klečeći ostaje, a sve je mračno i sve mračnije postaje.

NOĆ U PROVINCiji

Psi laju a karavana prolazi.
Stara arapska poslovice.

Zašto tako laju psi po našim mračnim noćima?
Odjeknu li cestom korak nepoznata stranca il' zvonja usred tmine vuk?

Na tren je tiho: sve glasove proguto je muk, i dok hladno klizi zvek pasjega lanca, u daljini neka lampa tiho žmirka očima.

Sve je gluho. Potom opet lavež počima.

Psi laju. Laju bijesno, bezumno i suludo, psi laju glupo, krvavo i uludo na sve što se kreće: na svjetiljke, na glasove i sjene, na mjesec, slutnje i nepoznate ljude, psi pasji laju pjesme pasje lude, psi laju noći i noći, tamne i vjetrovite, a te su pjesme pasje jalove i prokletstvom ovite.

O, pasji sabore, ti laješ, a karavane idu, i čuje se zveket orme, kopita i točkova škripa.

Zaludu lavež tvoj svu pasju mržnju na prolaznike sipa, svi prolaze i nestaju, a ti na lancu, kao sjena slijepa, sudbinu čekaš da s tobom tu pod plotom pasji krepa.

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

Miroslav Krleža: Poezija **MLADIĆ NOSI SVOJE PRVE PJESME NA OGLED**

Il y a encore, dans la poésie, certaines choses ineffables et qu'on ne peut expliquer. Ces choses sont comme les mystères.

Isusovac Rapin, 1621-1687. [2](#)

Ta tuđa tamna vrata, ta siva stakla, lokot, to čudno strano ime na porculanskoj ploči!

U srcu mladića krv se topla toči, fontane stiha zvoni srebrn kлокot, a tu je tako sivo, gluha vrata, mračno, ta gnjila tmina vonja beznadno i plačno.

O, kako je teško na tuđem pragu zvoniti, na sprovodu samoga sebe kako je žalosno zvoniti.

O, kako je pakleno gorka ova krvava muka, o, kako buči u nama srca našeg buka, kako se olovno diže naša nervozna ruka!

Ta sve su naše pjesme žalosne, prazne, sive, gnjili leptiri, umorne bolesne ptice, a za tim vratima živi prazno, bezlično lice što će nam našu najintimniju sanju da sjekirovom lupi na mesarskom panju!

Ta tuđa tamna vrata, to lice i ta sjekira, taj zvona iglati zvek, zvek kobnog zvekira.

Ta zaključana vrata, ta zavješena stakla, sjena se siva iza stakla makla; dok stravično ječi jeka panične zvonjave, miče se nečije lice u

sjeni trule ponjave i govori glas iz polutmine vonjave:

- Što želite?

Tako se brutalno zvoniti ne sme!

- Pardon, oprostite, ja sam donio pjesme!

- A tako? Vi ste pjesme donijeli, velite?

Ko kuhano riblje meso, žuta je ruka mlaka dotakla ruku pjesnika, propalog đaka; u kratkovidnom staklu kostobolnog starog gospodina treperi bolestan mladić i blistavih dvadeset godina;

2 U poeziji uvijek ostaje nešto neiskazivo i nerazjašnjivo. Nešto poput tajni. Rapin René, francuski teolog (1621-1687), predavao humanističke znanosti. Pjesničko djelo mu je zaboravljeno, ostao zanimljiv kao historičar jansenizma

43

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

Miroslav Krleža: Poezija u oku mladosti cakli se mramorna, čista Evropa, a pogled po njemu kopa umornog mizantropa, i jedan se pauk spušta sa čađavog stropa.

I tako stanka, u polutmini ganka.

Daske vrata škripe: daske čađavog lijesa, a rukopisi šušte: paket krvavog mesa.

"Pisati pune košare pjesama, disati pjesme ko ribe kad miču škrgom, nositi brokatne stihove ko svilena neba trgov, biti srebrna školjka, sjati u vodama blatnim, srkati vrčeve lune, loptat se breskvama zlatnim, pisati pjesme po stablima, računima, kavanskom stolu, vijati sunčane stjegove, klicati u bolu, plesati po krovu, tople rane ispirati, vikati, disati, cviliti, ljubiti, svirati, harfa biti milosti pjesničke puna i tako dati papire od sebe i drhtati ko bluna, jer ovom je sivom licu sve to - "nered i buna"!

I čitava naša krvava kaskada njemu su - "papir i limonada"!

Pjesnik:

- Jedan pogled, drhtaj progutane riječi može da u nama krene veliko micanje slika, sjenu ljubljene žene ili trzaj dragog lica, pri mrtvačkoj svijeći.

Sivo lice:

- Da, to je tako, al' ritam treba pravilno teći!
Što ste u stihu pravilniji, to ćete biti veći!

Pjesnik:

- Pjesma ne govori ništa, i ništa neće da spozna, pjesma ni škole, ni ritma, ni pravila ne pozna, pjesma je srebrna igračka u ruci stoljeća pozna!

Sivo lice:

- Vaš je govor mutan! Uzmite prozirnost slika, metafore naših brončanih spomenika još su i danas poetike naše dika!

Pjesnik:

- Pjesma je intimno mucanje, skriveni čar što svijeti, što može da ga pokret usne poremeti.

44

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

III

1850

1850

1850

Miroslav Krleža: Poezija Sivo lice:

- Čovječe mladi, vaš je vidljivo prenapet govor, rabotom takvom nikad nećete steći lovor!

Pjesnik:

- Pjesma je suludo titranje, to mozak u nama titra.

Mi smo luđačka glazbala i zvonimo kao citra, ako nas takne ruka čarobna i hitra!

Govori dečko tako, srce mu nervozno kuca, po oku mu sivi pogled kljunom ko vrana kljuca; govori sivo lice, muči se, muca, pljuca:

kako pjesnička pravila treba pravilno glodati, ko oblak se ne smije dimiti, niti po krovu hodati!

Čitati treba pjesme ko štampane retke, po zakonu olovnog sloga i mokre slagarske četke!

I ako postoji tajna harfinih žica, to je tajna sivih hemoroidnih lica!

Ta tuđa tamna vrata, ta siva, prljava stakla, to pakleno sivo lice na vratima od stana, sve to je zinulo ko crna trula rana, sve to je tako tužno, gluho, mračno, sve vonja gnjilo, beznadno i plačno.

A to je sveto bunilo i znači: biti sam i hodati po krovu, i šaptati tihe tajne u bezdan dlakavog uha.

U blatu i smradu i smeću slušati kako se kreću ljepote skrivenih riječi za koje su siva lica gluha.

I tako s riječima nijemim pred tuđim vratima stajati, slušati prljave glasove iz polutmine vonjave, zvoniti stihova zvonjave i pjevati i trajati.

Gleda mladić ta tuđa tamna vrata, to blijedo sivo lice, u njemu grmi harfa, u njemu grme žice.

Plima se u njemu fosfornog zanosa digla čudnih trepetljivih riječi, treperi magnetska igla, a to je tajna svetog bunila: biti sam i hodati po krovu, i svojom vikom buditi sive i pospane ljude.

To je tako i tako treba da bude.

45

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

—*Se*—

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

Se

—*Se*—

Se

Se

Se

Miroslav Krleža: Poezija

USPOMENE U NAMA

Pod našim mesom rastu spomena tamni koluti ko prstenje pod sočnom korom stabla, ko iz dubine zdenca mi s uspomene kabla dižemo sliku iz tmine što u nama šuti.

O, kako su duboki zdenci naših slika, trajanja, magle, grčeva i plača.

Voda nas živa uspomene jača, liječi nas tajna potonulih slika.

Gradovi sniju u nama, prostori, pjesme ptica, zaboravljene sobe, predvečerja kasna, i javljaju se draga pokojna tiha lica.

I tako sja u nama kružnica zdenca jasna ko pladanj srebrn u okviru tmica, uspomena prhne iz nas ko splašena ptica.

NOKTURNO U SAMOTNOJ SOBI

U tkivu zavjese putuju zvijezde tiho cijelu božju noć.
Modrozeleni svjetlost ko fosforni pauk puže od čipke do čipke,
od ljiljana do ruže,
o, zvijezde tako nijemo blistaju i kruže.

Kupola modra zvoni, putuju nebeske osi, čovjek sjeme sije, smrt
gnjilo voće kosi.

Kupola modra se oko satanskog prsta vrti, nema, nema radosti ni
groba ni smrti!

Noć je puna teških uzdaha i nesna, a postelja je tvrda i kao sanduk
tjesna.

Sve su duše naše skupocjene urne bola, jada i pepela pune.

U nama duboko tajna crna trune, u nervima nam glazbe luduju i
poju nervi ko napete strune: pjesme mesa, pjesme pijane i burne.

U tkivu zavjese putuju zvijezde tiho cijelu božju noć, i cijela soba,
kao kajita na lađi, vodama zvjezdanim plovi.

1921-1922

Le

1923-1924

1925-1926

Le

Miroslav Krleža: Poezija Od suza slani talasaju se snovi, i jedri lađa crna sa zastavom smrti.

U tkivu zavjese putuju zvijezde tiho cijelu božju noć, i cijela soba, kao kajita na lađi, plovi po posljednjoj crti.

Svaka božja noć po smrti miriše.

Portali sna su crni kao tuneli tame, i čovjek nikad ne zna kud smjera put:

na pir, na sprovod ili na karmine?

Ujutro sve se ko sjenka raspline što je mutni vjetar po oblacima riše.

Svaka božja noć po smrti miriše.

Mi sanjamo, i krv nam gori i tijelo se dimi i tečemo tužno u nebeskoj plimi.

Čas jesmo, čas nismo. Kao Sve! I Svi Mi!

I opet će svjetlost rasti, trudnjet mjesec i mirisati voće, a nas biti neće!

Nad nama će duše da nove snove toče, i sve će teći ko što i sad teče.

REZIGNACIJA

Rastu smeđe horizontale sutona od zemlje k nebu i boje se sada slažu u tihe akorde i prkos atoma u tijelu umornom gasne, kao da netko u nama svira violinu, i tako pada pepeljasti mrak.

Umoran i slomljen hodam u polutmini.

Osjećam kako mi mozak svijetli kao svjetiljka.

Osjećam kako sam zemlja koja je ustala i koja će opet leći kada joj dođe vrijeme.

Još nije proljetno doba. To zvone uvertiru prve vode među brazdama i tužno plaču u sjeni oblačja što puši se u gnjiloj sivosti na horizontu.

Gledam te oblake na horizontu i ko da slušam citru starinsku.

47

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1872

Le

1873

1874

1875

1876

Le

1877

Miroslav Krleža: Poezija Kakav je ono oblak na sivom nebosklonu
što tako tužno gasne u mrtvoj modrini?

Je li potonula lađa? Ili se samo čini da je potonula lađa i lađe da
uvijek tonu?

Kakve su to bolne sutonje gorčine kad dan ko biljka vene i sve boje
gasnu kao čaške blijedih tužnih cvjetova?

Što nema čovjek snage da sve težine skine i da uz svirku luđačku i
strasnu poleti letom novih letova?

Boje se slažu u tihe akorde i zvonitiho imaginarna citra, a čovjek
zemlja hoda sam po sebi, i opet će leći kad mu dođe vrijeme.

SNIJEG

Na bijelom transparentu snijega sve se sada maske, pojave i stvari prljavima čine.

I lijepe, tečne žene voštano su sive, a crvene im usne ranjave i trule i zubi žuti kao stare nule domina.

Glasovi su tupi i silno i prazno zvone i bijeda je naša jasnija i veća kad nema sedmorostruke laži boja i sve je samo ledeno i sivo.

U bijeloj umnoj tišini snijega ja hodam i osjećam jalovu bol.

Mislim da to sve neće dugo trajati.

Još hitrije nego snijeg moje stope zamest će se moj trag u svemu.

I nitko neće znati da sam i ja bio tu i prošao.

48

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

Miroslav Krleža: Poezija **VEČERNJI VJETAR**

Sad vlat je svaki glazbalo, a vjetar, svirač pjan, udara napjev svadbeni.

Sad cvijet je svaki svjetiljka, pa kad umire dan, u čašci svakoj miriše večernih boja plam.

Sad vlat je svaki glazbalo, a vjetar svirač pjan.

Na kljunu stojim orlokrile lađe i gledam bijele ptice valova gdje rone i kristale slušam na morskom dnu što zvone.

Vedra boja neba večeras je gorka i slana, mirišem miris soli, joda i katrana i pjevam pjesmu radosnu na pučini dana.

Kestenovi šume kao more, o, kao more šume krošnje kestenova.

O, lijepo je, lijepo ploviti s livadom ko lađom po pučini na večernjem vjetru.

A taj sam put, na kome plovim večeras kao lađa po vedrome moru, ja orao taj put sam kao crnu brazdu.

I tekla je smola
za tupim plugom kletve, očaja i bola.
I sve je bilo brodolom i smrt.

Večeras plovim

na večernjem vjetru i more divno pjeva, a kljun mi lađe siječe u luku modrih sanja, gdje vatre gore, pobjeda se slavi, trube se ore i praporci zveče, iz vrčeva vino klokoće i teče.

Sad vlat je svaki glazbalo, a vjetar, svirač pjan, udara napjev svadbeni.

Miroslav Krleža: Poezija **SMRT TRAVE U PREDVEČERJE**

Večeras umire trava.

Lipanjaska modrina mudro šuti, a smrt je trave na livadi večeras kobna drama.

O, moja draga travo!

Koliko puta sam ja svoje bolove donosio tebi, moja draga travo!

I tamne sile i misli grešne i žučljive kletve, sve sam nosio tebi, travo, na ranjenome dlanu, a ti si me u nijemom razgovoru uvijek smirila i logika je tvoja tiha meni bila lijek.

Dolazio sam k tebi čitav lipanj ko ranjenik što mora nekud leći, jer dlanovi ga peku i krv mu teče niz probijene noge.

Pa ipak, za hvalu tvojih lijekova i melema tišine, za samaritanstvo tvoga okrilja, sto hiljada sam tvoje nijeme djece, što pružila su ruke za rođiljom sve vatre, sto hiljada sam tvoje djece zgazio ja divlji, ludi, ranjeni gigant!

Polomio sam članke djeci tvojoj i koljena i vratove i kosti, i potekla je tvoje djece krv u kojoj sam se ja ko Herod lud i demon kupao od svojih tužnih zala.

A ti si bila nijema, dobra, tiha, i primila si u naručaj zločinca, jer mudrost je tvoja tiha od početka, a početak stoji nad vrelom dobra i nad vrelom zla.

O, draga travo, pokoj vječni tvojoj mudrosti, i slava.

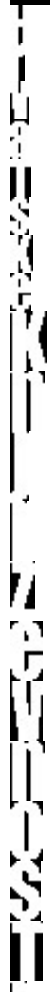
Kaleži još tvoji nisu ispijeni i posljednji još zvuci nisu pali s tvojih glazbala i zrela pelud tvoja još milijarde hrani žutim brašnom cvijeća i boje tvoje još postelja su meka sunčanoj traci što na njima sniva od svitanja do noći, pa ipak, travo, krvnički se bliži večeras tebi tvoja rana smrt!

Ti bila si vrhunac za srebrne školjke iz kojih je neki pužji filozof ispijao svoje plamno podne i zvjezdana si slama bila za pauke što

kao meteori na dugobojnoj slini kroz svijet putuju, i sjenata prašuma
si bila za ličinke što u zelenoj tmuni pod zemljom predu sveto prhko
tkivo, a sada ide svemu tamna smrt!

50

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

MIROSLAV KRLEŽA

MIROSLAV KRLEŽA

MIROSLAV KRLEŽA

Miroslav Krleža: Poezija

Već šumi zamah kose i zveči gvozden brus što ga čovjek nosi u volujskom rogu i ori se kao grmljavina crna nad glavom trave tragičan princip.

Večeras,

kad su vrbe crne ko mrlje crnog tuša na modrikastoj svili, tvoj mirisni finale plače tužno, draga travo.

Pokoj ti vječni, draga, pokoj ti vječni!

BADNJAK

Juliju Benešiću

Hristos se rađa za siromahe u pari božićne litre po pivnicama mokrim uz svirku razbite citre, dok Hristos za bogataše, gospodu i bankire, silazi na zemlju u smokingu uz pristojne manire.

Hristos siromaha u vinskom bunilu kune na minus sedam Celzija u grču pasivne bune, dok Hristos, gospodin fini, pohađa bogate kuće uz svirku gramofona,

"Bescherung" [3](#)
i svečano nadahnuće.

U toplim salonima Hristos na Badnjak pleše šimi, dok se u prostačkim grlima ko fraklec špirita dimi.

U varijanti sreće Hrist je poklon od kristala, svile i srebra, lisnica od zmije,
krokodilska koža,
oderana zebra.

U varijanti bijede Hrist je gladna, sušičava febra, od rakije teška, surova krvava pljuska, nagnjila jabuka, orahova ljuska, pijana pjesma sluškinje, slatka čežnja moluska, što na dnu životne tuge od antičkog Rima do dana današnjeg umiru, i pjevaju božićne pjesme dvoglavom drvenom kumiru, koji je za bijedne i bogate dao život na križu, koga siti i gladni za pokrovitelja dižu, kome jedni i drugi krvave noge ližu.

3 (njem.) - poklon, dar

51

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1862

1862

1862

1862

Miroslav Krleža: Poezija Hristos se rađa za gospodu ko simbol Svjetla, Ljepote!

U podzemnom svijetu

gdje se ljudi ko pravi Isusi kote, po štalama, u pari goveda i gnoja, kod žućkastog svjetla od vonjava loja, Hristos, to čudno božanstvo s apstraktna dva lica, okrenuo jednu je masku što ne zapaža trica: da se na jednoj strani plače i jauče i gladuje, dok se na drugoj pleše i pjeva i raduje.

Bogatašima daruje Hristos parfeme, kamate, svile, a siromasi gladuju i tuguju i cvile.

Hristu u počast sviraju glazbe, lete rakete, naranče, banane.
Hristu u počast se gnoje gubave, krvave rane.

I dok tako u kršćanskom svijetu prolaze duge godine, siromašni građani gladuju na Badnjak, na Božić i preko Nove Godine!

PJESMA STARINSKOGA ORMARA

Beli za Badnjak 1928.

Ja sam starinski ormar iz Osamsto Dvadeset Druge!

Pod mojim ključem je mnogo zaključano tuge, mene su grizli crvi, po mojoj su polituri titrali odrazi svjetla, o sjajnoj ponoćnoj uri, kad zvone badnja zvona i zvončići saona.

U meni su trunula pisma, dugovi i tajne, bolesni ljudi u meni su lijekove čuvali; i dok su u srcima ljudskim smrtonosni bolovi kljuvali i dok su tišinama soba sudbonosni vihori duvali, i dok je nevjesta s mirtom stupala preko praga, ja sam stajao nijemo poput sarkofaga.

U meni su trunula pisma, dugovi i tajne, ja sam čuo povorke svadbene i grmljavinu karuce, pogrebne, staromodne i sjajne.

I gdje su sve one ruke što su moja otvarala vrata, gdje su ti prsti blistavi od starinskoga zlata, gdje su ona svjetla, zelena, modra i žuta što su padala na me kroz krošnje sa gradskoga puta, kad bi po koja lasta znala da do mene doluta?

Ja sam već putovao diližansom i parnom lokomotivom,

52

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1921-1922

Le

1923-1924

1925-1926

Le

Miroslav Krleža: Poezija po kiši i jesenjoj tuzi u kraju tužnom i sivom.

Mene su brisale djevojke, majke, udovice i žene stare i mlade, sa pjesmom na usni i s licem što od žalosti vene.

Mene su prali firnisom, uljem i kineskim lakom, u mene su teške i gvozdene zabijali čavle; ja sam čuvao pelene, samrtne svijeće i mirisne ženske kose i ja sam stajao tiho u onoj paničnoj minuti kada mrtvaca dižu

i posljednji put kroz sobu nose.

U zimi kad sobama lutaju pokojne nesretne duše, ja im se javljam tihim otkucajem daske.

Kandilo lije po meni svjetlost i zlatni okviri sjaju, zimzelen žuti pod staklom i šute mrtvačke maske.

Ja brutalnu snagu konačne sjekire slutim, u sobi stojim,
gledam
i šutim.

LIJEČNIK KOD SIROMAHA

Kratkovidan gospodin s hladnim mekanim prstima što hlade kao kamfor topla, us'jana rebra, gumenim cijevima od kaučuka i srebra pipa znojno meso po stegnu i na krstima.

On ima rukavice od jelenje kože skupe i Njega vani čeka vlastita karuca.

Svjetluca staklo cvikera i hladno paluca, sve tajne tijela Njemu su prozirne i glupe.

Oprali su pred Njim sve stolice i daske poda te ribahu dugo lavor pepelom i pijeskom; svjetlucaju čaše svečanim bljeskom, čitava kuća plaho i oprezno na prstima hoda.

Žena se stidi; dršće u ruci platno gruboga ručnika, od muke se znoji za bijedu sobe, prnje traljave.

U očima toga stranca sve su stvari kaljave:

on misli na svoje lovačke blistave puške, na zeca na livadi, na vlagu pasje njuške, na odmor poslije ručka: stolice od slame, na drugove, na ruže, perunike, ciklame, na smiješak lutke - mlade u bjelini dame.

1850

Handwritten signature

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

Handwritten signature

Miroslav Krleža: Poezija **PJESME U TMINI (1937) GOLA ŽENA NA STAROJ SLICI**

U pregibu tog nagog tijela ima sjete jedne mrtve tajne. Odsjaj ulja niz bjelokosnu ženu nijemo kulja, to meso san je pijane palete!

U slici ovoj sniva tajna daleke planete u zatonima biljurnog smaragda gdje mirišu zlatne naranče i smokve.

Po proplancima zvone mjesečine lokve, a otrovne ptice nad pinijama lete.

Tu sanjaju te žene starih slika, Ljubovce Oblaka i Rutavog Bika!

O, mnogo tajne ima u kretnji golog lika što sakrio se rukom: školjkom od srebra.

Bestjelesnim kistom ta slikana su rebra!

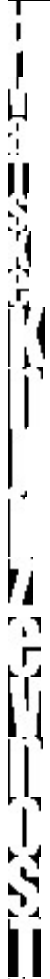
PISMO

Pismo je ko leptir: dodirne nas krilom u lepetu tihom i već nestane,
pismo je ko miris što ne prestane da miriše lipom, tijelom, kosom,
svilom.

Od lepeta pisma pelud slatkog praška sa vrška prsta polako se
trusi.

Iz pisma žive riječi lepeću ko dusi, a pismo vene ko ocvala čaška.

54

— [ ] 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Le

— [ ] 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Miroslav Krleža: Poezija

LOZA

Lozine kretnje su čvoraste, kljaste, polagano loza spram sunca raste.

Iz blata i kiše, iz blata i pijeska proziran grozd se na suncu ljeska.

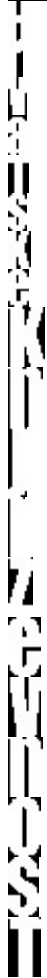
Korijenje čokota, krastavo, tvrdo, penje se žilavo na jesenje brdo.

Loza se tiho i nijemo penje, o, divno je njeno slijepo htijenje!

Htjeti iz blata postati čista ko vino kada u čaši blista.

55

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

Se

1873

1873

1873

Miroslav Krleža: Poezija **U PREDVEČERJE**

Stari crkveni toranj kao svjetionik stoji iznad krajine modre i zavjesa daljine.

Talas za talasom zemlje u predvečerje gine, vijugaju se ceste, njive, serpentine,

lepršaju na vjetru nad tratinama staze i ploče žita po livadama plaze,

a vjetar pod bakrenom kupolom bruji i dira vjetrokaze.

Zemlja pod nogom starog crkvenog tornja leži i diše.

Kvrgavim rilom drvo svako siše mudrosti više
od blijedih uznemirenih lica, što sanjaju o letu svetih biblijskih ptica.

Vjetar na rijekama svira ko na harfama bez žica i daje sebe svima,
i golubima i kolutima dima, o, povrh blata i voda, gnjilih, nesnosnih
klima, vjetar znakove daje da ga na nebu ima:

da vjetrokaz je, zanos, proljeće i plima, što nosi jedra, lađe, splavi,
bijeke brodove i ko zrakoplove pljesnive crkvene svodove.

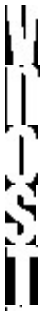

1872

Handwritten signature

1873

1874

Miroslav Krleža: Poezija Tiho se ljeska sjaj razlivenih voda, vjetar svira na struni gromovoda.

Sunce se igra pramenom krošnje: kao igla sine iznad krajine modre i zavjesa daljine.

Talas za talasom zemlje u modrini gine, a sve su stvari plave od plave modrine.

Promiču slike: sumraci, vedrine, otječe vrijeme u protjecanju stvari.

Nad horizontom, kao svjetionik stari, jabuka crkvenog tornja
zablista i sine, ko blistavi odsjaj nad daljinom pline.

S neba mlazovi modri svijetlih potoka lopte, smreka se cijedi,
dječaci jabuke tresu.

Jabuke skaču po travi kao crvene lopte i mirisi se toče po mirisnom
mesu.

Mlinovi na vjetru, daleki lavež pasa, tišina teče s tornja. Iz tamnog
poluglasa crvotočna se pjesma u tramovima glasa i cvrkut se rastače
lakokrile laste.

Modrina zvoni i kao glazba raste.

Na vjetru titra breza, topola šumi, jablan miče grane.

Lipin med se cijedi na nagnjile rane sa mirisom loze, bagrema i
sljeza.

Na tratini u sjeni zelenkastog veza listovi se miču, svjetlost meka
teče, nad starim tornjem cvate toplo ljetno veče.

SECRET

SECRET

SECRET

Miroslav Krleža: Poezija Daljine se gledaju s tornja ko razlistano vrijeme.

Jablanovi šume stihove, poeme, s visine tornja sve su stvari tajanstvene i nijeme.

Sve stvari pod tornjem savladane leže i zemlja leti ko oblak iznad tjelesne teže: Krunidbena lopta u Tvojim premudroj Ruci, Nebeski Kneže!

Pogled se ko riba nad oblacima baca iznad pijuka pačjeg, gusaka i raca, iznad krovova starih, gdje prede topla maca, pogled daleko s tornja nad hridine plovi.

Planine, krošnje, mirisni talasi šuma, sve to tone u krugu plovećeg Uma, i neznatne ljudske kretnje, i taljiga škripa povrh mračnoga druma.

Pod tornjem je starinsko groblje: razgovor lubanja.

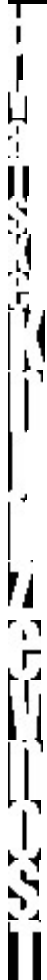
Plač žalosne vrbe nad mrtvim konjanikom koji je umro na usni sa svoje drage likom, u grmljavini bitke, galopa i posmrtnih bubanja.

Pod tornjem gnjije gnjili šapat starih vrtova gdje venu djevojke u pratnji lijelih hrtova;

šapat jesenje suhe sagnjile krošnje i čekanja noćna i djevojačke prošnje.

58

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Miroslav Krleža: Poezija Pod tornjem cvate kult srnine kretnje, niz drvorede tužne bezizgledne šetnje.

Tu zvon odbija sate, sjaji luna, a život gnjije ko spomenar od baršuna,
ko slaboumno dječje sricanje, ko slatkobolno stvari ticanje,
i ranjavo i pjano klicanje, i lutanje i vječno skitanje,
pred tkaninama tmine tužno pitanje, i vječno, nijemo prazno lutanje
u zavjesi zvjezdane putanje.

Pod tornjem cvrče pjesme cvrčaka, jesenje cvatu boje, dah toplog ženskog krila,
pijanog slijepog srca, krvavog bila, pod blagoslovom crkve ljubavna idila:

labuđi meki vrat

i titraj svilen kao svilen vlat.

Koluti tamjana iz posude dimne, udari truba, u orguljama himne,
zavičajnog dima okomiti pramen, kupina na brijegu, na ognjištu plamen,

plač za toplom sobom iz maglene tuđine, začahureno stanje,

kad vriju vruće sanje,

i kad za noćne bure

tiho cure otkucaji ure.

1875

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija Oko tornja šuma tiho šuti, u visine stremi.

Svaka pojedina grana znači prodor tamnih žila k svjetlosti i suncu.
S proplanaka modrih na vrhuncu modre se stabla kao stupovi
nijemi.

Po šumi pužu ljudi blijedi ko otrovne gljive, odjekuje glas ljudski ko
rika tužne životinje što cijepa korijenje za stvari svoje tužne sirotinje
gdje se krovovi dime i gdje su izbe sive.

Cijepaju sjekirom ljudi tramove, pragove, škrinje za leševe, za
platno, za gozbe i za svinje.

Ocalnim nožem šumu razaraju i gule za vješala i za frule.

Straži nad šumom toranj nad sitnim naporom ljudi, i brončano zvono umorno prastaru pjesmu gudi:

da tečemo i mi i stvari da teku za nas, u razmicanju svega i mi smo pukotina.

U previranju bilja, ruda i životinja, razlistava se vječnost jučer kao danas.

Mi cvatemo i boje cvatu za nas i glasovi venu i klokoću vrela, i piju srca krvava i vrela pod tornjem božjim gdje paučina zvjezdana se sprela.

A sve je slika nebeskog Opijela, i sve je Tijelo Božanskoga Tijela.

60

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

132

Le

132

132

132

132

132

132

132

132

Le

132

132

Miroslav Krleža: Poezija Straži toranj nad krajem ko bršljanom ovita kula, nad klockotom voda, nad pjesmom ptica i glazbama frula.

Straži toranj ko tvrđa, barokna bijela figura.
Nad talasom šume oblak se smolavi puši: tmast, neproziran, taman, munjinom trudan ko bura.

To se Nepoznat Netko šahira u duši i baroknu kulu tornja tvorničkim dimnjakom ruši.

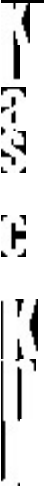
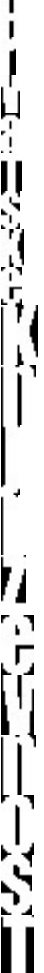
Dimnjak se puši ko lađa nad talasom modrine, sirena svira, zmijski remenje plazi.

Dimnjak nad krajinom ko gorostas gazi, a Gospodnje Oko s tornja nepomično pazi s rimskim mačem u ruci, na vjekovnoj mrtvoj straži.

Kakvi to poroci niču i rastu nove laži i kako se ljudi umorno vuku po stazi?

Nad oranicama i sviralom pastira dimnjak kao svirač novu pjesmu svira.

Nad crkvenim tornjem, nad svodom od kamena, pjeva dimnjak napjev plamena.

Miroslav Krleža: Poezija U nama vrije vrutak vruće lave, čovjek je topla zvijer pod pojasima neba.

Na našem dlanu cvate topla kora hljeba, a krv nam je zvjezdana za mlačne noći plave.

U mesu našem ima meteorskog vrutka, i čovjek je lava, a nije voštana lutka.

Čovjek je sazdan od trideset i tri luka, ko tetiva je laka svaka naša ruka, a glava nam je puna snova ko lađama bogata luka.

Čudi se prastari toranj i pali svjetlost od mirisna loja, oblake dima nanosi vjetar i grmljavinu stroja.

Dosta je varavih slika kakvih ni na nebu nema: treperenja prsta, srca, duše nemira, dosta nam je glazbe sfera, svemira!

Već novo jebro raste i nova se plovidba sprema; nas nosi zanos, izgara nas trema,
i hoćemo dimom da damo putokaze: to neće biti cvjetne na oltaru vaze, ni apokalipsa, ni odsjaj anđeoskog šljema.

1872

Handwritten signature

1873

1874

1875

1876

1877

Handwritten signature

1878

Miroslav Krleža: Poezija Kretnje su stroja svakodnevnice i jasne: stroj gleda na stvari kakve stvari jesu.

Strojevi danas tornja temeljima tresu, i svjetlost voštanica polagano gasne.

Dosta je svetačke krvi, katakomba, riba, strojeva vjetar danas već nove obraze šiba.

O, dosta je blata, umiranja, gliba, već kola krv i srce čovjeka se giba ko lađa u staklenu luku, na radost umornog tijela i krvavih ljudskih ruku.

Dimnjaci tvornički plove ko predvečernje lađe sa svrdlajima pare i mračne olovne čađe.

Iznad dolina i polja i umornih tužnih ljudi dimnjak ko svjetionik gori, sirena budnicu gudi.

Grmljavina stroja povrh krovova pjeva, kao putokaz novi odvaja desno od lijeva.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

Miroslav Krleža: Poezija Pjeva nam dimnjak, čađavo, olovno,
mračno, u predvečerje sivo, oblačno i mlačno,
kad tornjevi zvone peludne sonete, oblačine dima ko olujine prijete.

I dok toranj čuva u grobnici skelete, kovitljaji dima nad tornjevima
lete, ko glečeri rastu i kao požar svijete.

Pjeva nam dimnjak nad truležom samotnih šetnja, nad nemirom
intimne vage i nevidljivih smetnja,
nad oklopom sjajnim drvenoga sveca, nad probodenim srcem što
na oltaru jeca,
nad pjesmom zvona i crvotočnog crva, nad maglama sivim, nad
bogom od drva:
kako je predvečerje što će u zvjezdanom plaštu čovjek presaditi
zemlju u staklenu baštu.

Kako je Zemlja sestra us'janih meteorita i kako lebdi ko zvijezda
iznad njiva i žita.

U talasu zvjezdanih mijena, Herkula, Skorpiona, u paučini zlatnoj
blistavih eona,
nad pojasima neba, Blizanaca, Vage, Zemlja zvonu napjev zanosa i
snage.

Ko svjetiljka nad mrakom smrti i laži i ljage, zvjezdana Zemlja se
kupa u zanosu tihe drage.

U azurnom biljuru neba, u modrom moru večeri, blistaju stakla
Zemlje kao gorući glečeri.

Gasne tkanina dana
iznad našeg nijemog fosfornog meridijana.

64

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija

ZIMA NA ODLASKU

S Orionom ko sa cimbalom putuje zima noćas k južnim zvijezdama.

Sa grmljavinom noćnih vlakova, uz maglen muk, u suknu mrakova,
putuje zima noćas k južnim zvijezdama.

Vjetrokazi, tornji, mostovi vjetrova toplih slute mlazove.

Ostavlja zima noćas mrazove, ko topla voda klokoće i teče u
mutno, mračno, zadimljeno veče.

JERUZALEMSKI DIJALOG

- A tako? On je iz Nazareta?
- Pa naravno: piljarica na uglu - to mu je rođena teta!
- A ja sam čula da je on nezakonito dijete i da mu otac ulice mete.
- Rođen je u štali, to je stalno; uopće: podrijetlo toga dečka je nejasno i kalno.

S nekakvim starcem da mu se klati mati.

Tko bi mogao, gospa, sve te skandale znati?

- Pa dobro. Ima li on kakve škole?

Je li svršio maturu?

- Ali!

Gospa se po svoj prilici šali!

Kakvu božju maturu?

Neki dan na cesti

poljubio je jednu javnu curu!

S dangubama pije; za njim idu sami bokci, slijepci i ribari, a sad je stao i djecu da nam kviri.

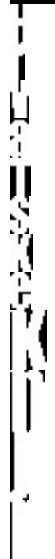
Već su i prijave stale da protiv njega policiji stižu.

Pazite dobro, gospa,

taj će dečko svršiti na križu!

65

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

SECRET

SECRET

SECRET

— [K] [K] [K]

[K]

Priloga: 10+120

Miroslav Krleža: Poezija **LIRSKI MOTIVI U PROZI**

GOLGOTA

Na Veliki petak poslije podne, kada su ubili čovjeka, nije bilo patosa ni stihova. Nije ni nebo puklo.

Bilo je sve sivo i spremalo se na kišu. Čovjek je visio kao tolike i tolike hiljade prije njega. Oficir jedan rimski došao je da vidi što radi patrola pod raspelom, a vojnici kockahu se na straži. Oficir je bio nervozan. Mislio je o dopustu, o ženama, o nekoj bolesti što mu se stala javljati na koži i stao je da grdi stražmeštra da je to nevjerovatno da se tu stražmeštrovi soldati kartaju na straži.

- A kakve su ono žene ondje kraj mrtvacu? Odmah da ste ih rastjerali, u ime zakona! Jeste li me razumjeli? Marš!

Čulo se kako stražari viču na žene, i žene su (jedna za drugom) nestale u dolini. Padala je proljetna polutmina. Negdje pod zidinama tvrđave zavijalo je pseto i čula se škrebetaljka gubavca. Bilo je sve tiho.

LIRSKA VARIJACIJA O JESENJEM SUTONU

Stigli smo u jesen. Jučer još stajalo je ljeto pred našim oknima sa spuštenim roletnama, s vedrinom i s mokrim pasjim jezicima. Čitave noći kružile su ulicama acetilenke sladoledara kao ribarske lađe po mjesecini. A jutros došla je pod prozore jesen, tužna i maglena. Čulo se pucketanje vatre pod kotlom siromaha, a crkvena zvona plakala su u daljini kao što se plače kad po kutovima soba umiru noćni leptiri i kad se u krošnjama čuje tiho šuštanje bolesnoga lišća. U elegantnoj spirali zemaljska se lopta spustila u hladne zone i odsada dalje putujemo zamotani ledom, gledajući kroz rosnato staklo kako se puše konjske nozdrve i kako se dime vatre kestenjara.

Ljeto bilo je mirišljivo i zlatno kao razrezana dinja na srebrnom pladnju, a sada dolazi jesen kad čovjek luta ulicama i gleda tuđe stanove i škure, sive, nerasvijetljene kuće, kao poderane, musave provincijalne kulise. Ljeto je bilo rasvijetljeno kao svečana predstava kad se na pozornici svi predmeti kupaju u čarobnoj svjetlosti à la Fragonard, a sada, poslije skupocjenih goblena i prozirnih dalekih sunčanih perspektiva, siva sutonja žalost i lepet ždralova nad našim glavama.

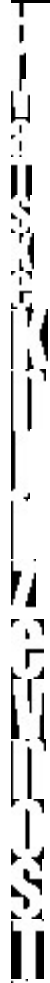
Ždralovi lete u Egipat, a mi ostajemo na blatnome dnu naših ulica, koračamo spuštene glave i gledamo škure, sive, žalosne kuće i kretanje sjenki po nepoznatim tuđim stanovima.

Ima stanova, pod prljavim, neprozirnim staklom, koji se otvaraju tek pred suton kad se povjetarce predvečernje igra bijelim štirkanim zavjesama što vise na staromodnim karnišama, na masivnim drvenim kolutima, svezane špagom. Na tim jeftinim bazarskim zavjesama lete leptiri, cvatu tijelovske ruže i amoreti se igraju na oblacima girlandama krušaka i dinja i čudestvenoga lišća što cvate kao Andersenov lopoč po jezerima gdje snivaju potopljene priče. U takvim žalosnim stanovima miriše po bijeloj kavi i kamforu. Tu se po parketima čuje smucanje pustenih papuča kakve zubobolne stare babuške koja sva zamotana u vunene rupce čeka u polutmini alkovena svoju polaganu smrt. T u su zidovi tamnozeleni, a ormari politirani, s figurama svetaca od gipsa: Majka Božja Lurdska s

modrim florum, a sveti Josip u crvenoj togi sa zlatnim meanderom. T
e žalosne,

66

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Miroslav Krleža: Poezija tamne sjeverne sobe što se kao uzidane kutije tajnovito zrače i otvaraju u jesenjoj polutmini, to su domovi

kancelističke bijede gdje se Prvi u Mjesecu čeka već godinama kao jedini svijetli dan u kalendaru. Prvoga unose se u takve stanove banknote, plaćaju se dugovi i škripi korpa puna špeceraja: vrećice riže, sapuni s lavljim glavama, kutije Franckove kave s mlinom i modrim monogramima i malom lokomotivom što vuče za sobom vagone, pune cikorije i kave; među tim duguljastim paketima makarona, među tim brašnom i klobukom cukora, među tim flašama s uljem i rumom, jedina radost za slabokrvnu blijedu djecu: paketić cveba. Ta slabokrvna fantastična djeca putuju preko izribanih tabla svojih kuhinjskih stolova kao preko Oceana i, grickajući cvebe, sanjaju o prekomorskim otocima. Daleke tropske zemlje, zelena mora, piramide narandža, ananasa, smokava i mirisnog grožđa; svilorepe papige i Crnci s nojevim perjem i koraljima. Lađe! Divne prekomorske lakirane lađe! Ribe, školjke, spužve i modri otoci u daljini! U takvim stanovima je polutmina rasvijetljena dušicom što svjetluca u crvenoj čaši za nepoznate pokojnike, a pisma stižu na velike razmake. Ili je netko umro ili se javlja dug. "Teti u provinciji natekle su noge, maca se omacila, pelargonija je uvenula." Po tim stanovima hodaju sive kostobolne žene pognute u križima i čitave dane prenose stare poderane stolice, iz jednoga kuta u drugi; brišu prah po politurama i mašu prolaznicima prljavim prašnjavim krpama. Te žalosne žene pate se pod teretom svoje vlastite bijede, a kad sanjaju o sreći, onda ta sreća izgleda kao nevjerojatni interijer suvremenog fabričkog stana: zlatna blistava javorovina u ružičastom osvjetljenju, a u ovalnom ogledalu psihe odražavaju se žuti svileni popluni. Nad bračnim posteljama oleografija Murillove Madone u zlatnom okviru pod staklom, a stijene šarene s "modernim" patronama. Među svojim šubladekastenima i sadrenim svecima, uz palucanje dušice, te žalosne sirote sanjaju o "luksuzu" malih vunениh beba na puderdozama s dugorepim fazankama na poklopcima od ružičastog alabastera. U žalosnoj jednoličnosti svoje sive svakodnevnosti, ta infantilna lirika siromašnih žena, lirika u kojoj se sanja o zlatnoružičastoj javorovini i o bibelotima od porculana koji klimaju glavom kao mali kitajski mandarini, to je fosforesciranje duša što umiru od čežnje za jesenjih sutona.

Prolazi čovjek u sutonu ulicom i osjeća kako se iz sivih i neprozračenih stanova dimi čežnja za sunčanim sobama, za

radošću, za ljetom što je oputovalo prošle noći s pticama u Egipat. Negdje u polutmini nečijega stana izbila je starinska ura - Tri Četvrti! I dok naš pogled bludi po kakvoj pivnici gdje se uz svjetlo lojanice muče znojne sluškinje s peglama, i dok se čuje škripa staklenih vrata kakvog odrpanog grajzleraja, još uvijek, u tihim titrajima nad sutonjim žamorom ulice, zvoni iznad svega jedna starinska ura i plače u polutmini stara talijanska arija. (Ta ura visi sigurno u zlatnom okviru: iznad kadrana vidi se Kapitulacija kod Világosa: generali Bem i Klapka predaju svoje sablje u ruke ruskom generalu; u pozadini plamti požar, a jedan se bijeli pastuh protegnuo u prvome planu.) Netko je pronio svjetiljku kroz stan: vide se vitrine pune crvenog i modrog porculana i kopija slatkog činkvečento-klasika u baroknoj rami s nadnaravnim akantusom i rascvalim perunikama od pozlaćenoga gipsa. Tu, u tom gospodskom stanu, zacijelo stanuje kakva presvijetla gospođa Udova, banska savjetnikovica, tuđinskog podrijetla, s predikatom, s grbom i s obiteljskom predajom. To je osamdesetogodišnja matrona s bijelom Louis-Philippe-kapicom i sedefnim zubalom. Njen stariji gospodin sin je Feldmarschalleutnant u Beču, a najmlađi njen ljubimac muči se u provinciji kao visoki austrijski činovnik brodolomac koji plače nad svojim potonulim lađama: "Gdje su oni zlatni dani kad se putovalo svakih ferija u Dolomite, na Vrpsko jezero, u Badgastein?"

Stara dama sjedi uz prozor u jednom "mauvais-gout" [4](#)-medaljon-nasljonjaču, s bidermajerskim šarenim jastucima i s nogom na šamerlu gdje leži izvezeni bijeli vuneni pudl uz košaricu punu anemona, Marechal-Niel-ružica [5](#) i rascvalih georgina. Zapalila se pod prozorom zelenkasto plinska svjetiljka i pao je odraz po onom bijelom napudranom licu što se u taj momenat pričinilo voštanim kao posmrtna maska. To sjedi uz prozor sama Smrt i nepomično zuri vizavi u bijelu modernu

4 (franc.), loš ukus

5 grimizne ruže nazvane po francuskom maršalu Adolpheu Nielu (1802-1869)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1892

CHICAGO, ILL.

Miroslav Krleža: Poezija trokatnicu na drugoj strani drvoreda. I dok kuća sa starom gospođom na prozoru govori o žalosnoj prošlosti i o tome kako se život hitro mijenja kao kulise poslije predstave, dok se s te tmurne i nerasvijetljene kuće truni fasada i čovjek stoji nad njom kao nad otvorenim grobom, dotle su prijeko, u suprotnoj zgradi, svi prozori rasvijetljeni i iz svilene četrunastosvijetle rasvjete čuje se crnačka pjesma fonografa: "Lucky day". [6](#) Ta zgrada na južnoj strani

drvoreda je suvremena, moderna svijetla kuća, kao izrezana iz najnovijeg holandskog graditeljskog žurnala: prozori američke pačetvorine, kuhinje obložene pločicama od majolike, balkoni, cvijeće, crveno-žute tende na ravnome krovu za sunčane kupelji, sve je to bijelo, zdravo, životno! Kroz otvorene četvorine prozora vide se suvremeni panoptikumi parvenijskih stanova: masivni fabrički Chippendale-stolovi od tvrde trešnjevine, stolice s teškim graviranim orolavljim nogama, trbušasti bifei, šarene tapete s glorijetama, sa zlatnim ljiljanima, s Kolombinama i Trnoružicama i skupocjeni svijećnjaci na okovanim lancima! Tu, po tim stijenama tim stijenama su slike sunčani bijeli pleneri i grubi goli ženski likovi; sagovi su nepatvoreni i skupi, a sobarice kreću se uljudno i tiho u crnini, s bijelim čipkastim mašnjama u kosi. U tim rasvijetljenim prostorima stanuju predstavnici Gospodstva Anno Domini 1915-1935. Kako je bijedna spram toga ona smrdljiva kuhinja prijeko u pljesnivoj pivnici (tri metra pod zemljom), s prljavim stolnjakom od vikslajnvanda i s velikom zdjelom punom bažula s octom i uljem! Nad stolom u vlažnoj omaglici dimi se petrolejka i jedan se modri (nedovršeni) dimnjačar razgovara sa curom na forgedrukt platnu nad štednjakom: sve izvezeno teškom i nezgrapnom rukom i jeftinim crvenim koncem. U toj podzemnoj kuhinji žvače se gorak kruh, a prijeko, kod gospode, smiju se crnci i pjevaju grube poskočice na mjesečini: "Negdje daleko na blistavom Kongu".

Pada jesenji suton po ulici. Kuća sa starom blijedom gospođom na prozoru, crnačke pjesme, žuti drvoredi, daleki žamor grada, sve se to gubi u sivim tkaninama tmine i nestaje kao magla. Sve te jednokatnice s reljefnim Dijanama i hrtovima, s grbovima, kacigama i oklopima od gipsa, svi ti portali i renesansni prozorni okviri s golubinjim gnijezdima pod fasadom, sve to tone u sumraku i postaje sivi obris na zelenkastoj plinskoj rasvjeti. Starinske sive kuće u takvima momentima stoje tihe sa zatvorenim i prljavim staklima po oknima, tako tihe i prazne kao da su svi u njima pomrli.

Titraju po tamnim sobama kandila, a po jednom stubištu, opločenom modrobijelim četvorinama i sa staromodnim dvokrilnim vratima, uokvirenim crveno-žutim stakalcima, odjekuje Grieg.

Kao usidrene lađe u lukama, tako stoje kuće u sutonu po ulicama gradskim, po rasvijetljenim kajitama gibaju se putnici, kefaju se

odijela, zrači se posteljina, puše se dimnjaci, služe se večere, putuje se u smrt! A kuće stoje sa rasvijetljenim stanovima, mirne, dostojanstvene, od putnika po svojim sobama na nadnaravni razmak. Kuće su nijeme i mudre: kuće znaju da crni barjaci vise danas, a sutra trobojke, da nad gradom putuju zvijezde i oblaci i ždralovi! Kuće slušaju žamor pod sobom na ulicama, i svi ti uveli drvoredi, i sve te sutonje tišine, i sva ta jutarnja svitanja u olovnim odrazima po staklima, sve to dolazi i nestaje u tihom ritmu prolaznosti. Kao kljunovi rasvijetljenih lađa, tako putuju krovovi kuća iz jesenjih sutona u zimske oluje, i dok se uz fijuk sjevera oko dimnjaka puše snježni oblaci, kuće putuju mirno i dostojanstveno pravcem na ljetno podne. Kuće znaju da se putuje kroz snijeg i urlanje vihora u ljetne pasje tišine kad od žege pucaju po tavanima stara ogledala i kad se crepovi znoje kao da su namazani uljem. Pod kućama prolaze sprovodi i svadbene povorke i u svemu tom metežu večernjih dekoracija kuće stoje stoljetne kao stari slonovi: oderane, zamazane, sive, tiho žmirkaju svojim oknima i šute. Kuće dobro poznaju ljude i stjenice i kratkotrajnost života ljudi i stjenica. Kuće znaju mnogo više od svojih slijepih i strastvenih stanara i putnika. Ondje, gdje su još neki dan iznijeli grobari jednu gospođu u krinolini, sjedi večeras gospođa banska savjetnikovica i čeka da po Nju dođu one staklene zlatne karuce sa crnom livriranom poslugom i da je crni viteški četvoropreg odveze na posljednju šetnju po gradskim drvoredima. A prijeko, u prvom spratu, svijetle večeras svjetiljke od tri stotine vata, zuje

6 (engl.), "Sretan dan"

68

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija ventilatori, sviraju radio-antene i pjevaju crnci. Jučer još odzvanjahu tom tihom ulicom po tim istim haustorima rogovi crno-žute diližanse, a večeras stoji pred palačom rasvijetljeni Targa-Florio sa 100 HP, s livriranim šoferom, s električnim sijalicama, s pliś-naslonjačima, s grijalicama, s patent-zavorima, sa svilenim zavjesama, s rascvalim crvenim ružama i bijelim svilenim Pierrotom kao talismanom nad brušenim kristalnim ovalom iznad stražnjeg sjedala. Tu, gdje su jučer nosili gospođu groficu u zlatnoj nosiljci, smiju se večeras mladići i djevojčice s tenis-reketima u bjelini, i kao što su jučer pjevali kanarinci, danas zuji radio. Tu, gdje se neku noć protegnula blijeda figura očajnika s prostrijeljenom lubanjom, večeras lumpuju neki ljudi vešeljac. T o su sigurno glumci, pjevači, sretni ljudi, jer su stijene njihove sobe pune trijumfalne slave, trobojnica i lovora! Ti ljudi pjevaju, i uz zveku glazbe, šum raketa i bengalske rasvjete putuju u karucama slave i ovacija: po tim zlatnim

vitrinama sjaju visoki ordeni, maurske vaze, srebrni mačevi i vrpce sa zlatnim pismenima i nezaboravnim datumima. A kuće gledaju te svoje putnike nijemo, indiferentno i mudro. Kuće se čude tim krhkim, blijedim, kostobolnim pojavama što se zalijeću u rasvijetljene stanove kao noćni leptiri i kao slijepi miševi, slijepi za sve što nije trenutak njihovog ličnog, subjektivnog užitka. Kuće dobro poznaju svoje stanare. Jučer još u nanking-hlačama sa cilindrom i sa slatkim romansom na usni, a danas s partijom mahjonga i sa čekom u džepu, taj je prolaznik po sobama ostao jedan te isti: glup i drzak ako mu potpis vrijedi vrećicu cekina, a žalostan ako nema da produži mjenice. Od idiličnih staraca, koji zalijevaju svoje pelargonije, do biznismena i Lucky-Day-crnačke glazbe nije se promijenilo ništa. Pale se svijetla pred fotografijama pokojnika, pije se vino i sviraju glazbe, a po ormarima čuva se zlato. Mijenjaju se putnici jedni za drugima, putuju kroz sobe i umiru kao lišće po drvoredima u jesenjem sutonu. A onda dolazi metla, noć i smeće. Na jednoj crkvi u kamenome centru Grada odbija zvono na zvoniku. Titra kandilo u polutmini crkvene lađe, a mramorni grbovi s biskupskim mitrama, raspela, sveci i anđeli na portalu, sve to stoji kao crna kulisa. Pada jesenji suton i sve je tiho i žalosno.

Dok tako centar grada tone u građanskoj tišini, predgrađe obavijeno je gustim oblakom čađe i dima, na osvjetljenju bogenlampa svi predmeti izgledaju sivi kao da su izliveni od termitskoga pepela i posuti betonskim brašnom. Uz nekakve zgrade s dorskim i jonskim mramornim stupovima, uz marijaterzijanske soldačke magazine s okomitim zlatnim gromovodima, u blatu i u smradu, bez asfalta i bez kanala, stoji predgrađe. Tu su stanovi smrdljivi kavezi menažerija, tu se puše koksove peći i tvornički dimnjaci, a na rasvijetljenim četvorinama u tamnonarančastoj pari plazi transmisiono remenje strojeva. Nered i Siromaštvo. Tu stanuje Proleter, brat onog istog Proletera koga tako dobro poznaju i George Grosz i carinik Rousseau i pokojni Vahtangov. Tu mlade djevojke u batistnoj bluzi s cvjetićima izgovaraju prostačke i surove riječi tako jednostavno i naivno kao što se sve tu zbiva prirodno i jednostavno. Naoko i na prvi pogled: bez živaca. Zamazana djeca, drvenjare polijepljene katran-papirom, limene table za Palma-gumipete, i mlade sušičave krezube žene. Drvene psetarnice u kojima stanuju bolesni ljudi,

poderane krpe kao zavjese na oknima iza kojih zijeva tmina. Na jednom prozoru šalica puna crne kave, jedna kefa, jedna žlica i prazna plehnata kutija za Admiral-pastu. Prašni, sivi truli plotovi, izgaženi cvijetnjaci sa zelenjem i staklenim kuglama. A između svega toga tiho i elegantno, u obloj krivulji, po gvozdanim šinama, što na odrazu kolodvorskih svjetiljaka blistaju kao staniol, giba se zmijski nečujno jedna Pullman-garnitura s najnovijim belgijskim strojem na šest cilindara. U rasvijetljenim oknima luksurioznoga Ekspresa Svijet Internacionale, Skandala i Blefa. Kožnati kovčezi sa slikom venecijanske Santa Maria della Salute, s londonskim Carlton-monogramom, s vinjetama međunarodnih fashionable hotela. Skupocjene rukavice od jelenje kože, Dunhill-lule, pepita putničke kape. Porculanske pločice s engleskim i francuskim slovima, jelovnici, livrirani sluge, crveni sagovi i miris spavaćih vagona: čađa, lizol i kolonjska voda. To Njegovo Veličanstvo Ljudevit Četrnaesti putuje smradnom plebejskom provincijom. Nestalo je crvenkaste mahagoni-boje žutom mjedi okovanih luksuznih vagona, nestale su crvene svjetiljke u tmuni, a iz jedne krčme iza plotu čuje se harmonika. Nad predgrađem puši se žalost jesenjeg predvečerja. Svi se ljudi miču tu kao drvene igračke u sivoj

1921-1922

Le

1923-1924

1925-1926

Le

Miroslav Krleža: Poezija zamazanoj kutiji. Lica grubo izrezana pastirskom kepom i namazana karminom; kretnje tvrde i olovne, glasovi prepukli i gluhi. Žene se znoje nad šparhetima, djeca plaču, a kroz dudovu aleju prokasao je fijaker s dvije gladne ćorave kobile. Robovi. Znojni i ogromni, poderani i gladni robovi.

Povorke robova po blatnim ulicama, iza kojih ostaje u zraku vonj izmučena tijela kao da su pred nama pronijeli nagnjila mrtvaca. Preko blata prosuo se odraz zlatnoga brokata jedne Brijačnice gdje su ogledala omotana tilom, gdje miriše po prostom parfemu i po karbolu, i gdje se "Bubikopf šiša za Šest Dinči". Karameli i kraherli na svijetlu lojanice pod jednim šatorom gdje gnjiju kruške, zamotane u stare novine. Plotovi u sivoj boji predvečerja i oblaci s dalekom zelenkastom rasvjetom gradskoga Centra. Tu žive ljudi u rasklimanim posteljama s prugastom perinom, tu se kune i pljuče po podu i umire jeftino. Govori se o tancšulu i o nogometu, pije se medica u nedjelju i igra se tombola uz svirku orkestriona. Tu je predgrađe i tu pada teška, umorna, blatna noć kad se puše petrolejke i laju psi. A na terasama hotela u Gradu razgaraju se kristalni crveni ljiljani i primaš u fraku intonira: "My baby blues", majoneze, lososovina, mirišljive paštete, zlatno vino, brokat i srebro.

Prošla su siromašna mrtvačka kola sa crnim zavjesama i srebrnom tkaninom, a jedna se crvenokosa žena nasmijala glasno, i taj je smijeh odjeknuo kao razbita čaša. To je već Noć došla u grad, i magla, i jesen. Ždralovi putuju u Egipat! Neka bosa djevojčica prodaje katarinčice. Blizu su Svi sveti.

MONOLOG GNJILA ČOVJEKA

Suton je, a ja mislim o sebi kako sve moje znači zabunu: začet a nedovršen posao. Znači opsjednutost niskostepenu, klupko gluposti što se zapleće. I sedam godina žvakanja, i gvalju bola u dušniku neprožvakano. Nedostojno stanje večeras kao što je bilo prije sedam godina i kao što će biti i poslije sedam godina. Suton je, a ja mislim o sebi i o tome kako će se poslije tridesethiljada sutona svjetiljke u gradu isto tako paliti kao što se pale večeras, i kako će život po ovim ulicama šumiti kao večeras što šumi, i netko će biti isto tako snužden kao ja. I njegov će život biti neprožvakana gvalja bola i zabuna i nedovršen posao. Svi mi nosimo zastave, ali su najteže borbe u sutonu kad se osjećaju sakriveni zakoni života kao olovo i kada je teža teška kao grob.

NOĆ U BOLNICI

Stajao je mladić nad samrtnom posteljom jednoga čovjeka kome su razrezali grkljan. Sukrvica je pištala u staklenoj cjevčici u grkljanu i glas umirućega pjenio se u cjevčici kao slina u kamišu.

Čovjek sa cjevčicom u grkljanu, osamljen i ostavljen, govorio je o životu u ovim našim jarugama.

- Dječače moj! Ne nadaj se ničemu! Kao svijetla lopta dodirnut će zlatne laži tvoju putanju i ostat će fosforni trag za tim nebeskim loptama, a ruka grčit će ti se za njima prazna! O toj ćeš fosfornoj prašini sanjati, dječače moj, godine i godine! Ti ćeš sanjati i samotovati u zemlji gdje su ljudi jadni i neuki i gdje novine zaudaraju kao zahodi u provinciji. Tinjat ćeš kao svjetiljka na vjetru, u nepismenoj i glupoj tmuni po kojoj pužu odvratne sjene gluposti i podlosti, gladne zlobe i zavisti.

Iza tvojih leđa nacerene nakaze i sablasne laži, a pred tobom crno. Iza tvojih leđa novine i smrad, pred tobom neznanje i ponoć. Kroz te

ponore i jaruge ti si se, dječāče moj, zaputio nevin kao jutro, poletio si kao krijesnica da svojom trenutačnom iskričavošću obasjaš bezdno. Blagoslovljen bio put tvoj, dječāče nevini!

70

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

MIROSLAV KRLEŽA

PROJEKT

PROJEKT

Miroslav Krleža: Poezija **PJESMA U PROLJETNOJ NOĆI**

Dolazi proljeće i to se osjeća po treperenju svjetiljaka uličnih i po dubljini prostornoj i po tome što se tople magle razlijevaju gradskim ulicama. T opla je riječna para kao topal dim i plove po njoj kućerine kao nasukane lađe pogaslih okana; modrikasta topla para kruži oko lađa u horizontalama.

Dolazi proljeće, trudno novim doživljajima i teško kao nogostup žalosti i tuge. Nema u tom proljeću odjeka vriske kentaurске ni zveka dipala. Nije to proljeće skladno ni veliko kao slike po kojima djecu podučavaju elementima godišnjih doba. Na slikama školskim orači oru, potoci žubore i laste kruže oko bijelog okrečenog zvonika. Sve se na tim slikama zbiva po jednostavnom i prostom zakonu kao što su jednostavne rečenice u dječjim zadaćnicama: snijeg kopni, laste se vraćaju.

Nema svega toga u dolasku ovoga proljeća, i sve je nezgrapno i razbito. Dolazi proljeće kao slijepac u praznoj ulici. Prazna je ulica i iz daljine čuje se korak, nesiguran i kolebljiv. Po snježnoj bljuzgavici tapka slijepac, teturajući pijano i teško. Slijepac batinom pipa put i žvaćući pogaslu cigaru smješka se glasno. Crno psetance njuška tragom slijepca i veselo maše repom. A sva su okna crna i sva vrata su zaključana. Čuje se kako negdje u limenom žlijebu kaplje voda.

DJEVOJKA MEĐU ZVIJERIMA

Sa drvosječama u istome vagonu putovala je mlada djevojka. Drvosječe vonjahu po dimu i rakiji; crni, tvrdi, okorjeli gorštaci, s teškim plosnatim sjekiretinama, omotanima krvavom ovnujskom kožom, ti su gorostasi šutjeli. Blistala je svjetlucava solingenska ocjel njihovih kvrgavih balta i satara, osjećala se u zraku potištenost u kojoj se ljudi proždiru kao krvavi psi. Od ruke do ruke kolao je mješčić, te bi gorštaci, mutnih i krvavih očiju, okvasili grlo. Vidjele se jabučice kako se miču iznad rutavih prsiju i čulo se vino kako klokoće.

A oči djevojke blistale su kao svjetiljke. U modrozelenoj bistrini njena pogleda blistale su vode proljetne. Duguljasti njeni mekani listovi pod tkaninom, nožni zglobovi omotani prozirnim tkivom čarape, sve je to rastakalo nešto od prhke gipkosti šumskih sjenka, u hladovini, o podne kada sunčane zrake potitravaju među lišćem. Teški i nezgrapni drvosječe, sa svojim širokim oštricama u ruci, upijahu te djevojačke oblike od spužvastoga čvora mekane kose na

vratu do jedva nabubrelih bradavica pod bijelim i prozirnim batistom, te, žvaćući duhan i otpljućavajući prostački, stiskahu prstima kvrgave drške svojih sjekira.

Voz se probijao iz jednog tunela u drugi. Kada bi poslije crne i zadimljene stanke, pune lupe gvožđa i trešnje stakala, opet sinula sunčana rasvjeta, osjećalo se kako je djevojka uznemirena. U tunelskoj tmini, isprecrtanoj nitima vrcavih varnica na prozorskoj četvorini, odzvanjao je smijeh drvosječa.

Kružila je od uha do uha jedna sablasna riječ, i oko djevojke svjetlucali su i tinjali prašumski ognjići i krijesili se na dnu tamnih očnih živinskih šupljina kao okomiti sumporasti zarezi. Ta mlada djevojka s proljetnim očima sjala je u onom vagonu kao ekvinokcijalna rasvjeta i brzice gorske šumile su među pećinama, i voz je soptao i cvijeće je cvalo žuto. Pogledi muškaraca plazili su po djevojci kao debele, masne zmijurine, i ti su se zmijski, kolutastopuzavi pogledi gnijezdili u bijeloj djevojačkoj zdjeli ispod pasa. Djevojka je osjećala te zmije kako pužu po njenom tijelu, treperila je plaho, kao ženka što se boji batina, a pogled joj je kružio po hridinama obasjanim suncem.

1850

L

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

1850

L

Miroslav Krleža: Poezija **ČEŽNJA**

Događa se to u jesenjoj noći kada pada kestenje po asfaltu i kada se čuju psi u daljini, i kada se tako neopisivo javlja čežnja za nekim tko bi bio dobar, naš, bliz, intiman, drug, i kome bi mogli da pišemo pismo. Ispovjedili bismo mu sve što leži na nama. Pismo bi mu pisali, a njega nema.

NEMIR

Nemir je u čovjeku. Glasovi. Događaji. Boje. Dolaze pojave i prolaze kroz čovjeka u velikom gibanju, bruje zbivanja kao zvonjava. Čovjek je uznemiren trajno. I postoji duboko negdje u nama slika, zakopana, potopljena, kao ikona srebrom okovana, u zdencu. Ta slika tiha je kao svitanje na moru kada je sve sivo i kada se ne čuje ništa nego gdjegdje kлокotanje vode. To je vrijeme šutnje, kada se čovjek pere od nemira i roni u tišinu.

MRTVI

Veče je. Gori svjetiljka na stolu zasjenjena, otkucava sat, parketi sjaju i porculan po vitrinama.

Osjeća se u zatvorenoj sobi gibanje među predmetima. Jedna muha zuji i u širokim talasima razlijeva sjećanje na sunčane podnevne proplanke sa kojih su pucali veliki izgledi. To je hip večernji kada se javlja misao na mrtve. Oni su prije nas u ovoj sobi živjeli, disali, očekivali događaje, a danas ih nema. Za ove iste kvake su hvatali, a ovi isti parketi škripotali su pod njinom težinom, a danas im lica gasnu po fotografijama. Ako su gdje god ostavili znakove olovkom na papirima, ti znaci blijede i gasnu. Sve nestaje. U crnoj svili pokopali smo ih i ono je sve blato, a ovdje stoje sobe po kojima gnjiju mozgovi u polutmini i tupa se čežnja ishlapljuje iz mozgova kao vonj kiseline iz nepoklopljene zdjele. I te će se moždane zdjele rasplinuti i ishlapiti kao dim i kao ta žalosna misao na mrtve što se javlja i nestaje. Nitko nema suviše razloga da se raduje.

SAMOĆA POSLJEDNJA

Čovjek stupa u redu sa svojim prijateljima, u smijehu i u vinu. I nenadano objasni se čovjeku kako su ti ljudi (koje on u mislima nosi na dlanu i koje natapa svojom simpatijom kao biljke) spužvasti, mekani, slabi i nedostojni one crne težine što se oborila na njegovu glavu u onaj mah. Kod ove misli čovjek je nestao iz reda prijateljskog zavitlan crnom olujinom i pri tome svom posljednjem okretu u tminu on je još čuo za sobom razuzdan smijeh, viku, pjesme, a poslije se sve smirilo, kao u šumi, kada je mjesečina, te samo stoje okomita gorostasna debla i klize kapljice po paučini. Nestalo je čovjeka i drugovi stali su da viču po ulicama, da lupaju po nekim kućama o kvake, da uznemiruju sebe i neke bližnje suvišnostima. Zemlja se zatim nekoliko puta pravilno okrenula oko osovine, a drugovi sastaju se opet po krčmama, nalijevaju pune čaše vina, opijaju se, puše; tako se sve pokrenulo dalje, kao točak mlina što melje vječno. Netko se sjetio da se poslije skidanja mrtvačke maske koža navlažila kao gumija, a netko da je i onoga momenta kada se sve svršilo sat

otkucavao isto tako zvonko kao i prije toga; i tako se dim dimi, vino loče; točak melje, crne zastave, novine, dim. Dim. Ništa nego dim.

72

MIROSLAV KRLEŽA

1905-1991

PROSE, POEZIJA, DRAMA

Miroslav Krleža: Poezija **PJESMA UMORA, TUGE I NESPOSOBNOSTI**

Oh, javlja se već najteža pjesma nad pjesmama, tužaljka nadgrobna, pjesma o tome da padaju i čupaju se sijedi čuperci sa gole lubanje. Javlja se pjesma umora, tuge i nesposobnosti, kod čaše vina, kao prebiti glas u grlu što boli kao neprogutana kost. Poslije raste do zavijanja pasjeg, u noći, na groblju kada je tmina i vjetar bruji nad raspelima. Zanos, što nas je držao kao vihor zrakoplove, rasplinuo se, i čovjek gmiže bijedan kao crv. Gibanja su naša ostala kao tragovi usplahirene zvjerke u snijegu, a riječi naše - naše riječi u koje smo vjerovali kao u vjetar proljetni što razbija sante i donosi nabujale poplave, te su nam riječi ostale prazne. Srušeni mostovi. Lične praznine. Vino.

Dim.

Sjedimo po krčmama i gledamo sami u sebe, pijemo i govorimo advokatski u obranu svojih vlastitih nesposobnosti i o sredini, o glupim malograđanima u malenom provincijalnom gradu, o odvratnosti spram piskaranja kao produciranja robe, o jalovosti svakog napora, o nekoj divnoj mjesečarskoj gesti što ruši čovjeka sa vrha tornja, o zrakoplovstvu i o spasu u formulama, o pomanjkanju volje za obnovom, i tako sjedimo po krčmama i govorimo, a naš je govor pjesma umora, pjesma tuge i pjesma nesposobnosti. Htjeli bismo biti plivači protiv struje i htjeli bismo da porastemo, kao hrast na ravnici što kao stogodišnji stožer stoji samotan na nebosklonu i prkosi nijemo, pokoravajući se sakrivenom zakonu zbivanja. Ali mi se grizemo za rep kao pobjesnjeli psi i u vinu mlatimo oko sebe sivim i bezbojnim rečenicama kojima je glavna oznaka da su ranjave i bolne, a nemaju uglavnom subjekta ni predikata.

Gibanje se usporava i rana postaje jačom od tijela. Otrov prodire i mi to osjećamo. Trube što zveče trube su poraza, svi su vlakovi već davno otputovali i stanica je prazna. Sve leži na umoru i naše nas riječi prate umorno kao bakljonoše na sprovodu.

ŽENE NA KIŠI

Na Đurđevo godine hiljadu devet stotina i osamnaeste priređuje se dan siročadi. Pretpostavka da je karitativni rad samo palijativni pothvat da se sistem što dulje održi i da se prevrat socijalni odgodi u interesu vladajućih naslaga možda je ispravna kod većih gomila, no

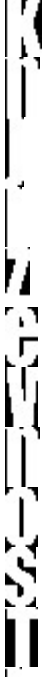
što je naša narodna zajednica. Mi, kakvi smo, kako smo i gdje smo, ne smijemo dopustiti propast ni jednog djeteta, ni jednog kvadratnog metra, ni jedne ovce naše. Dvanaest tisuća gladne djece je između Save i Drave na prehrani kod našeg naroda, a djecu treba odjenuti. Na Đurđevo dakle neka daje svatko koliko može. Vršiti time samo jednu narodnu obvezu.

Gledam žene gdje čekaju brašno i petrolej na kiši. Kod mene u peći pucketa vatra i modri plamičci plešu u crvenom i toplo je. I puna je glazbe soba moja i snova i boja. A vani ljudi vihor duva i pljušti kiša sa snijegom. Na tom vjetru, šibane vodenim mlazom, čekaju žene na kiši brašno i petrolej. Po cijele dane stoje te žene na ulici, kiša pada, a sive i crne magle sablasno se gone nad gradom. Puši

(E 2009)

(E 2009)

Miroslav Krleža: Poezija se kiselkasti miris hljeba i vonj pjenice iz magle, a gladne žene, prljave, bolesne, trudne žene čekaju i čekaju. Pada čađavi snijeg, a gomila golog gladnog roblja stisla se kao jato oprženih ptica, zavila se u raznobojne krpe i šalove - gdjegdje po koji tužni razderani kišobran - drhturi i zebe na crnim lokvama kišnice što se lije po crnom asfaltu. Nijema jedna tužaljka diže se u magle, a ne čuje je nitko. Ludi grad pije, opija se i pleše, a te žene stoje i čekaju. Voze zakukuljeni ljudi teretna kola krcata bijelim nabijenim brašnenim vrećama, pljučkaju po ženama, draže ih i smiju im se. Blijedi fenjerčići plamte u grivama crnih konja - suton će, kiša i zvona u daljini, a iz krčme čuje se pijana dreka i harmonika. O, trula je to gomila gnjilog i ranjavog mesa što u šarenim krpama zamotana podmuklo šuti i na kiši čeka brašno i petrolej. A onda prenose to brašno žene u crvenom papiru, a vjetar šiba kišom i proždire papir, te se brašno prosipa u vodu, u blato, razbijaju se boce, proljeva se petrolej, plače se, nariče i kune. Bijeda. Siva i dosadna. Bolesna. Izazovna.

A vjetar svira i prosipa crvene pregršti trulog lišća, osjeća se kako je sve u prirodi trulo i bolesno, kako umire i propada. A ptice visoko nad krovovima pijuču - možda lete k piramidama, o, daleko, na jug, u toplinu gdje mjesečina miriše i gdje nema klanja.

A ovdje je nebo crno, nariču zvona i pjevaju o Apsolutnom. Zvona pjevaju da bog stanuje u crkvama, a u utrobama crnih crkvenih lađa fanatici viču da treba da živimo kao ptice jer je čovjeka bog stvorio kao pticu nebesku! A mi u krvi stojimo do pojasa i nismo ptice, nego gadovi! I sveci su naši bijeli, jer smo mi crni, te da položimo ovu našu krv i našu rakiju i naš bol, nečastivi bi postali kao i mi što smo.

Podavolili bi se na ovoj proklesnoj planeti na kojoj se ljudi kolju već četvrtu godinu kao zvjerovi, a nitko ne zna pravoga razloga ovoj mržnji kojom se prosjaci mrže međusobno.

Zašto čekaju te žene na kiši i na vjetru i zašto se pate? Zašto plaču te udovice na kiši i zašto tako gluhonijemo pokapaju svoje vlastito meso te ratne majke, promatrajući sprovod svoje djece kao u snu?

Zato zar da se probijaju kroz ove bolesne magle, da požderu još koju mrvu i zatuku po koje živinče i da mu poloču krv (na kakav veliki svetac koji je crveno zapisan u kalendaru), a onda da klonu, žute i krezube i isprebijane, pa da ih zabiju u sanduk i bace u ilovaču gnjecavu i mokru. A na sprovodu da zaplaču njina dječica sitna, krastava i bosa, što su se sad sakrila od zime pod suknju matere i što modra gladuju na cesti, djeca koja rastu za nove pokolje!

Eto, čujem plač te djece i osjećam bol tih žena i gledam tu gomilu gdje ide u Smrt. A u mojoj je sobi toplo i crvene pruge plamena milo titraju po sagu i čudni tonovi zvone u mislima mojim. O, prokleta ta glazba u mislima mojim i prokleta ta vatra u peći i proklet ja - hulja, jer vidim, a ne mičem se. I prokleti svi mi koji se nijesmo ganuli. I hulje smo svi mi koji jadikujemo, a plač nam je mudrost posljednja. I onaj čovjek koji o pticama govori s propovjedaonice, i on je hulja, i svi smo mi hulje, jer nije istina da smo mi ptice, nego smo zvjerovi, šakali, rodoljubi, vojnici. Jer: treba li da nas sve proguta Crno, pa neka nas proguta, ali da smo barem pružili ruke jedni drugima, pa da ugasnemo u toplini ljudskog saznanja, a ne u jadu patnje.

I, eto, dolazi mi da se pomolim ženama što čekaju u sutonu. O, žene što kao crni stupovi na kiši stojite, oprostite mi što sam hulja! Vi ste karijatide patnje, a ja sam pasivno naricalo, oprostite mi!

O, mati, gola i bolesna, kojoj su grudi uvele, o, slabosti, kose raščupane, kojoj djeca pasu travu, oprosti mi! Oprosti mi što sam hulja! Ti umireš od gladi, a ja sam još uvijek živ i nemam snage da gladujem s tobom!

I ti, nesretnice, koja si mrzila svog muža jer te je usijanim vatraljem bio i jer se po cijele noći opijao i jer je nadnicu svoju na drugu ženu rasipao, i koja si ga s veseljem u srcu ispratila kad je pošao u povorci s vijorećim stjegovima, koja si odahnula kad ti je stiglo da su ga ubili - jer sada dobivaš filire svoje na vlastitu ruku, oprosti mi što sam hulja!

Književnost na CD - ROM - u

Književnost na CD - ROM - u

Miroslav Krleža: Poezija I ti, ženo, zapečenih očiju od suza i trahoma koja gladuješ sa sedmoro djece i hodaš po svijetu kao priviđenje u polutmini dana, o, oprosti mi, oprosti mi!

O, mati žalosna, koja rađaš idiote, gluhonijeme i bolesne koji zaudaraju, o, mati nesretna, koja pišeš caru pismo i poklanjaš mu krv svoju rođenu u posljednjem očaju, oprosti mi jer sam hulja!

Griješim vama i vašoj jednoj djeci griješim, jer, eto, osjećam kako ležim na vama. Jer vi ste temelji na kojima stoje palače naše i tornjevi naši i mudrost naša, vi koji se rađate kao paščad i koji ginete kao paščad i koje kolju kao paščad!

Osjećam, eto, kako griješim grijući se u ovoj toploj sobi. O, osjećam vas, žene na kiši, vi gladne robinje koje teglite mene i moju malu, neznatnu udobnost i moje knjige, o, osjećam vas, žene na kiši, i molim vam se. Ali da padnem pred vama u blato i da vam se poklonim i da vam dadem svoju cijelu imovinu, sto posto svoje cijele imovine (jednu krunu i trideset filira što mi je još preostalo kao honorar od jednog nadasve praznog feljtona nad kojim sam se mnogo patio), i da vam se ispovijedim i da vam se pomolim, vi biste me, žene, ismijale, jer crni su jazovi između mene i vas, i tu nema pomirenja. Tu ima da se gladuje s vama, ili da se gine s vama!

I što mogu, o, što mogu, u vrijeme privatnog prava, ja, neznatna jedinica ludoga stada koje se kotrlja u propast?

O, žene, koje šijete cijele noći da vam krv prska iz prstiju i cijede vam se gnojne i upaljene oči, o, žene, što umirete u ogavnom vonju smeđih kloaka gdje se sve cijedi i sve je pljesnivo i puno parcova i gdje u sobama, crnim rupama, umiru gomile gamadi i djece, o, žene pijane, gurave i zlobne, od bola podivljale, žene što prodajete i sinove i kćeri i unučad, žene što rađate ratnike te ih dojite kao bolesne opice da bi vam ih otrgli sa sise i zaklali, o, brodolomke, koje prodajete za komad hljeba sve, i ladice, i jastuke, i svete slike, i šalice, i šifonere, o, žene, kože voštane kao u leševa, kose poispadale i krezube, ja doista ne mogu ništa nego da se za vas patim.

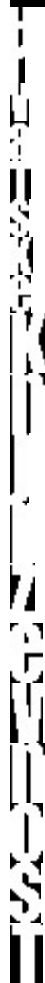
Oprostite mi, hulja sam!

Gledam zdvojnost vašu gdje se opijate, i crninu vašu gledam, i čujem razvratni smijeh vaš, i vidim vas gdje ste trudne i zaudarate po kaosu i po spolu, i prodajete sebe (ništa više nego što se svi mi prodajemo) i ližete drvene svece i molite se, i lažete, i robujete i siluju vam i dušu i tijelo, o, žene na kiši, oprostite grijeh moj!

Gledam žene gdje čekaju brašno i petrolej na kiši. Pada tmina sutonja, duva vihor, a žene stoje i čekaju, i šutnja je sablasna u mojoj sobi i na ulici i nad cijelim gradom.

75

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

MIROSLAV KRLEŽA

MIROSLAV KRLEŽA

MIROSLAV KRLEŽA

Miroslav Krleža: Poezija

PJESME IZVAN ZBIRKI

IZ KNJIGE "DAVNI DANI"

1914-1919

SANJAM O SJENI

Varijacija po Verlaineu

Sanjam o sjeni nepoznate žene koju volim i koja voli mene.

Tajanstvena ta žena poput vela svene kad hoću da je dirnem, a znam da voli mene.

Na svijetu nitko, tek ta me žena zna.

Ta nikad ista i uvijek vječno druga, ja znam da ona ipak voli me ko druga i moje srce samo za nju bije.

Tajanstveno šuti, tajanstvom se krije.

O, ta žena toplog i mekanog tijela, ta suzom briše brige s moga čela i kantilena ta je glazba našeg sna.

Ja ne znam da l' je plava, crna, smeđa?

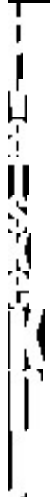
Njen glas je svilen i mekan kao pređa smrti što cvjeta nad tugom ljubavnog odra.

Promatra me nijemo ko statua nijema, a glas joj zvoni: tajna trepetljiva i modra, skupocjen mrtav glas kog više nema.

1917

76

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

— [K] [L]

[K] [L]

Priloga: 10+9+0

Miroslav Krleža: Poezija **IZ LEGENDE O MICHELANGEU**

BUONARROTIJU

GOSPODINE! GOSPODINE!

Gospodine! Gospodine! Mi vjerujemo u Te, duše naše tužne
božanstvo Tvoje slute.

Ti plamen si i vođa, glas i riječ i zvijezda, o, vječno silan,
Gospodine, Ti Sve si!

Gdje si? - O, gdje si?

1919

77

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

Miroslav Krleža: Poezija

IZ DNEVNIKA 1942

EVROPA GODINE TISUĆU DEVET STOTINA ČETRDESET I DRUGE

Samo se stihom može reći to što znači ovo podlo, suludo umorstvo što zaklalo je mahnitu Evropu pred svima nama kao bijesnu kuju, i danas sve je samo ludost, strah i noć.

Od bdjenja, tlapnje, sna i priviđenja, od bunila su satkani nam snovi.

Krvari razum kada čovjek snatri u kantileni jutra, u kopreni dana, i snatri tako krvav u podzemlju mračnom za svjetiljkom, za toplim ljudskim glasom, za nečim što se nekoć davno zvalo misao i dostojanstvo stiha!

Samo se pjesmom može reći to što znači nama pogled, štu su ljudske oči, te ljudske vlažne, divne, nijeme oči što postale su groždem za smrdljive svrake, te danas nema ni jednog ljudskog oka da probio ga nije đavolski krvav kljun tog lešinara mračnog koji nam kljuca mozak i razdire nam pamet ko krepanu žabu.

Gdje naivni su oni glupi dani kada smo, davno tome, sanjali o leopardski, zmijski otrovnoj, o zlatnoj, čudnoj, tajanstvenoj Evropi?

O, oni divni davni sni o plavom ostrvu, o zemlji kipova, Sikstine, muzike, o svjetiljci bodlereskog svitanja, o magiji što zvala se je harfa, o riječima što lebde ko planete, o barjacima slave, razuma, o pojmovima tako prozirnim ko staklo neba što je blistavo kad lebdi lopta zemlje zvjezdana na struji tihe, mirne lirike te zvoniti tu u nama, u krvotoku, u bilu, nervu, modrim žilama, u mesu mladosti, u čudnom mrtvom proljeću što proguto ga požar baruta

1872

Handwritten signature

1873

1874

Miroslav Krleža: Poezija i juk ljudski, dim i grmljavina bezglavog, strašnog, slijepog pokolja.

O, gdje su oni slavni mrtvi dani kad nama su u duha pustinji ko goruć znamen na putu našem blistali Erazmo, Jacopone, Hamlet, Silvije, uz pratnju oda i zveket madrigala, u časti, slavi vječnoga trijumfa, i kada nam je svijet na daskama svijetlio sjajem igle magnetske.

Mi Argonauti tad smo sanjali o snu koji pjesnički se zvao život čovjeka.

Poet, on može dati svemu smisao, i umom, simbolima i glumom, riječima dočarat igre ritam, dati sceni svjetlost, on može dati dramu, kukurijek pijetla i preljub, otrov, mračnu, gadnu glupost, intrige, pisma, grmljavinu bubnja, mačeva zveket, majalis čovječanstva, i jesen mesa, tužnu stravu tijela, opijela pjesan i sivu žalost groblja, zavjese i lovor, krabuljni ples smrti, grozu ljepote i prokletstvo mozga kad titraji se zvuka i uzdasi strune dave u krvi, venoznoj, tmastoj, mračnoj ljudskoj krvi.

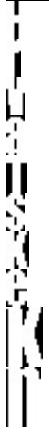
Što može reći pogled, što su oči, te ljudske vlažne, tople, čudne naše oči nad odrom svega što se zvalo čovjek?

I što je tijelo? Što su bdjenja, slike, danas u svemu, u trenutku sna kada se razum gasi i cvrči kao fitilj uz pjesmu jutra u kopreni dana, kad svitanje za praskozorja ljetnog uz pogreb ovaj jeca u tihoj kantileni?

To tanko tkanje tihih ljudskih riječi razdrije tmasta rika topova i uklet oblak crnog baruta u požaru se dimom stao pušiti, i tako nam je kao pelivanima nad garištem kad plaču cirkusa.

Umorstvo glupo, banalno umorstvo!

Gorila nam je znamen vremena, zločinstvo: krinka na ovom ludom balu, u trijumfu krvi, u himni palikuća gdje ludilo se slavi grimizno, i sve je samo bdjenje, tlapnja, strah i vješala.

1822-1823

1823-1824

1824-1825

—

—

Miroslav Krleža: Poezija

Ne jedan, četrdeset hiljada je ideala naših ostalo zaklano na groblju stvarnosti.

I ono kad smo bili sanjali i što se (davno) samo stihom moglo reći: sva ona igra riječi i magija rime, duhovit šah na matematskim daskama kad floret duha sa zveketom stila značio je više no grimiz sav i sve zlato svijeta, pokazalo se da je gnjila lešina, mumija i truplo, blatna strvina, kadaver od prnja, laži, gluposti, a jedino što vrijedi to crijevo je Gorile na stražnjicu kad svira marševe!

Hljebopek ovaj koji od čovječanstva ispeko je sebi pečenuku i danas glođe kostur pameti uz glasan kikot pera plaćenih: trijumf umorstva na sprovodu mozga.

Umro nam je netko! Na odru je. Tišina.

Tu pred nama od voska lutka spava.

Od voska lutka što začela nas krvlju stiha i rime, ljepote, pravde, istine, a bila nam je majka i njen majčin lik, njen majčin pogled u bunilu sna dira nam srce: leptir umirući.

Ta sjenka nekog tko je bio tu i tko je bio naš i nama bliz i drag i nestao ko dah i lik u snu, taj pogled njen je zagonetno živ.

Evropa leži mrtva.

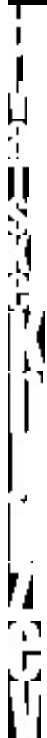
Na pogrebu tom čovječnosti mrtve, uz posmrtnu počast topova i ognja, tko ne može da bude Fortinbras, nek govori to glasnim ćutanjem što treba da kaže pokoljenjima: glupost nas je zamrljala krvlju i u toj krvi povorke fantoma izdimit će se ko mračan, paklen dim!

- Mi danas nijesmo više što bijasmo ko djeca, naivna, glupa, lirska, slijepa djeca; mi danas znamo jedno, a to je to što znamo: i logika da ima giljotinu.

I logika da ima giljotinu, da pamet ima pravo pameti, a čovjek nije meso menažerijsko za pse i hijene, nemani i zvijeri.

80

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

Handwritten signature

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Handwritten signature

1875

Miroslav Krleža: Poezija - Mi danas nijesmo više što bijasmo ko djeca, mi danas znamo jedno, a to je to što znamo: poezija da nije zlatna ribica u kristalnome loncu tihe lirske sobe, ni tamjan slatkih riječi u gubici krvnika.

Dogodit će se jednog dana to što ima da se desi, danas, sutra, sad, ako ne danas - dogodit će se sutra, sutra il danas, svejedno kad i gdje, svejedno tko i kako, zašto, tu il tamo, gdje, kada, tko, on, ti, ja, mi, oni, lupit će netko nogom o tu trulu tikvu, potrnut lampe na toj ludoj gozbi, jer dostojanstvo stiha nije dah ni dim, već rt floreta u gnjilom truplu zločina!

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija **IZ "ZASTAVA I"**
ČUJ, O, ČUJ

Čuj, o, čuj zlog vjetra glas, to pogan vjetar progoni nas.

Čuj, o, čuj zlog vjetra glas, to crno zvono proklinje nas.

Sve karte crne, crni as, u noći crnoj dvanaesti čas.

Zlog vjetra glas, zlog zvona glas, u crnoj noći zlih konja kas.

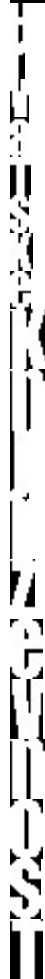
U crnoj noći jedini spas, pogrebnog zvona pogrebni bas...

Čuj, o, čuj, zlog vjetra glas, zlog vjetra glas, zlog zvona glas, u crnoj noći zlih konja kas...

1962

82

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Miroslav Krleža: Poezija **IZ "PUTA U RAJ"**
MOJE RIJEČI

Moje riječi sve mirišu slatko ko breskve zlatne, ovijene svilom, kad lahor treperi sa arijom milom fontane bistre što žubori glatko, jasna i sjajna, da joj može svatko osjetiti ritam ritma svoga bilom.

Ljubavi očaran čudestvenom silom klonuh, Beatriče, o, čudna, vječna gatko,

na sagu bajke što prekinu se kratko, i usnuh u Ljepoti kao što se sniva kad plamti srce kao vatra živa,

a na kraju konca tako biva, u sumraku sivom iznad sivih njiva zavjesa pada olovna i siva.

1970

83

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

1873

Se

1873

1873

1873

Miroslav Krleža: Poezija

ABECEDNI POPIS PJESAMA

BADNJAK

51

BIJEDA SVOJIM RUKAMA DOTIČE SE SVEGA 32
CRNA ŽENSKA RUKAVICA NA STOLU

40

CRNO UMORNO POPODNE

23

CRVENI SUTON

14

ČEŽNJA

72

ČOVJEK POSLIJE SVOJE SMRTI HODA GRADOM

35

Čudi se prastari toranj i pali svjetlost od mirisna loja

62

ČUJ, O, ČUJ

82

Daljine se gledaju s tornja ko razlistano vrijeme 58

DAN CRVENIH OBLAKA

23

Dimnjaci tvornički plove ko predvečernje lađe 63

Dimnjak se puši ko lađa nad talasom modrine 61

DJEVOJKA MEĐU ZVIJERIMA 71

EVROPA GODINE TISUĆU DEVET STOTINA ČETRDESET I
DRUGE

78

GOLA ŽENA NA STAROJ SLICI 54

GOLGOTA

66

GOSPOĐA U POSJETI KOD BOLESNOG

DJETETA SVOJE SLUŠKINJE

26

GOSPODINE! GOSPODINE!

77

JERUZALEMSKI DIJALOG	
65	
JESENJA PJESMA	
13	
JESENJA SAMOĆA	
34	
Kako je Zemlja sestra us'janih meteorita	64
KIŠA	
8	
KONJI PRED KRČMOM	
34	
Kretnje su stroja svakodnevne i jasne	63
LIJEČNIK KOD SIROMAHA	
53	
LIRSKA VARIJACIJA O JESENJEM SUTONU	
66	
LOZA	
55	
MILOSTINJA	
31	
MLADIĆ NOSI SVOJE PRVE PJESME NA OGLED	
43	
MOJE RIJEČI	
83	
MONOLOG GNJILA ČOVJEKA	70
MRTVI	
72	
NA TRGU SVETOGA MARKA	
19	
NAŠA KUĆA	
11	
NEDJELJNA PJESMA	
9	
NEMIR	
72	
NOĆ U BOLNICI	
70	

NOĆ U PROVINCIJI

42

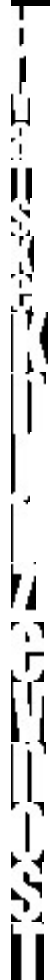
NOKTURNO U SAMOTNOJ SOBI 46

NOKTURNO

15

84

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

1875

Handwritten signature

1875

1875

Miroslav Krleža: Poezija Oko tornja šuma tiho šuti, u visine stremi
60

O SNOVIMA

36

PIETÀ

5

PISMO

54

PJESMA

6

PJESMA ČOVJEKA I ŽENE U PREDVEČERJE

17

PJESMA MRTVOM ČOVJEKU

25

PJESMA O PJESMI

40

PJESMA STARINSKOGA ORMARA 52

PJESMA SVJETIONIČARA

29

PJESMA U PROLJETNOJ NOĆI 71

PJESMA UMORA, TUGE I NESPOSOBNOSTI 73

Pjeva nam dimnjak, čađavo, olovno, mračno 64

PLAMENI VJETAR

12

PODNE

7

Pod tornjem cvate kult srnine kretnje 59

Pod tornjem cvrče pjesme cvrčaka 59

Pod tornjem je starinsko groblje: razgovor lubanja 58

PREDVEČERJE

14

PREDVEČERJE

24

RAT

16

REZIGNACIJA

47
RIJEČ MATI ČINA
21
SAMOĆA POSLJEDNJA
72
SAMOUBOJSTVO NOĆNE DJEVOJKE U BARU
39
SANJAM O SJENI
76
SAT
29
SEOSKA CRKVA
30
SMRT KARNEVALA
15
SMRT TRAVE U PREDVEČERJE
50
SMRTNI DAN RUJNA
10
S neba mlazovi modri svijetlih potoka lopte 57
SNIJEG
48
SRCE
30
Stari crkveni toranj kao svjetionik stoji 56
STARI NASLONJAČ
33
Straži nad šumom toranj nad sitnim naporom ljudi 60
Straži toranj nad krajem ko bršljanom ovita kula 61
SUTON NA POSTAJI MALOG PROVINCIJALNOG
GRADA
41
Tiho se ljeska sjaj razlivenih voda 57
TRI PJESME IZ NOVEMBRA GODINE HILJADU
DEVET STOTINA I PETNAESTE
7
TUŽALJKA NAD MRTVIM TIJELOM A. G.

MATOŠA

37

U nama vrije vrutak vruće lave 62

U OČEKIVANJU NEČEGA

21

U PREDVEČERJE

22

U PREDVEČERJE

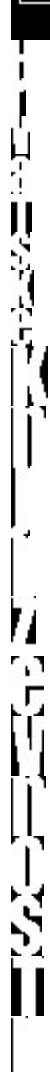
56

USPOMENE U NAMA

46

85

Hrvatska književnost na CD - ROM - u

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Se

—*Se*—

Miroslav Krleža: Poezija VEČERNJA PJESMA U BOLNICI 18

VEČERNJI VJETAR

49

VELIČANSTVO SVIBNJA

24

VELIKI PETAK GODINE HILJADU DEVET

STOTINA I DEVETNAESTE

20

VJETAR U NOVEMBARSKOJ NOĆI 33

Zemlja pod nogom starog crkvenog tornja leži i diše 56

ZIMA NA ODLASKU

65

ŽENE NA KIŠI

73

86

Document Outline

- [SADRZAJ](#)
- [PJESME I \(1918\)](#)
- [PJESME II \(1918\)](#)
- [PJESME III \(1919\)](#)
- [LIRIKA \(1919\)](#)
- [KNJIGA PJESAMA \(1931\)](#)
- [PJESME U TMINI \(1937\)](#)
- [LIRSKI MOTIVI U PROZI](#)
- [PJESME IZVAN ZBIRKI](#)
- [ABECEDNI POPIS PJESAMA](#)

Table of Contents

<u>PJESME</u>	I	(1918)
		<u>5</u>
<u>PJESMA</u>		<u>6</u>
<u>STOTINA</u>	I	<u>PETNAESTE</u>
		<u>7</u>
<u>KIŠA</u>		<u>8</u>
<u>NEDJELJNA PJESMA</u>		<u>9</u>
<u>SMRTNI</u>	<u>DAN</u>	<u>RUJNA</u>
		<u>10</u>
<u>NAŠA</u>		
<u>KUĆA</u>		<u>11</u>
<u>PLAMENI</u>		<u>VJETAR</u>
		<u>12</u>
<u>JESENJA</u>		<u>PJESMA</u>
		<u>13</u>
<u>PJESME</u>	II	(1918)
		<u>14</u>
<u>NOKTURNO</u>		
		<u>15</u>
<u>PJESME</u>	III	(1919)
		<u>16</u>
<u>PJESMA</u>	<u>ČOVJEKA</u>	I
		<u>ŽENE</u>
<u>PREDVEČERJE</u>		<u>U</u>
		<u>17</u>
<u>VEČERNJA</u>	<u>PJESMA</u>	<u>U</u>
		<u>BOLNICI</u>
		<u>18</u>
<u>NA</u>	<u>TRGU</u>	<u>SVETOGA</u>
		<u>MARKA</u>
		<u>19</u>
<u>DEVETNAESTE</u>		
		<u>20</u>
<u>LIRIKA</u>		(1919)
		<u>21</u>
<u>U</u>		<u>PREDVEČERJE</u>
		<u>22</u>

CRNO	UMORNO	POPODNE
	23	
VELIČANSTVO		SVIBNJA
	24	
PJESMA	MRTVOM	ČOVJEKU
	25	
KNJIGA	PJESAMA	(1931)
	26	
PJESMA		SVJETIONIČARA
	29	
SEOSKA		CRKVA
	30	
MILOSTINJA		
	31	
BIJEDA	SVOJIM RUKAMA	DOTIČE SE SVEGA
	32	
STARI		NASLONJAČ
	33	
KONJI	PRED	KRČMOM
	34	
ČOVJEK	POSILIJE SVOJE SMRTI	HODA GRADOM
	35	
O		SNOVIMA
	36	
TUŽALJKA	NAD MRTVIM TIJELOM	A. G. MATOŠA
	37	
SAMOUBOJSTVO	NOĆNE	DJEVOJKE U
BARU	39	
PJESMA	O	PJESMI
	40	
SUTON	NA POSTAJI MALOG	PROVINCIJALNOG GRADA
	41	
NOĆ		U
PROVINCII		42
MLADIĆ	NOSI SVOJE PRVE	PJESME NA OGLEDE
	43	

<u>USPOMENE</u>	<u>U</u>	<u>NAMA</u>
		<u>46</u>
<u>REZIGNACIJA</u>		<u>47</u>
<u>SNIJEG</u>		<u>48</u>
<u>VEČERNJI</u>		<u>VJETAR</u>
		<u>49</u>
<u>SMRT</u>	<u>TRAVE</u>	<u>U</u>
		<u>PREDVEČERJE</u>
		<u>50</u>
<u>BADNJAK</u>		<u>51</u>
<u>PJESMA</u>	<u>STARINSKOGA</u>	<u>ORMARA</u>
	<u>52</u>	
<u>LIJEČNIK</u>	<u>KOD</u>	<u>SIROMAHA</u>
	<u>53</u>	
<u>PJESME</u>	<u>U</u>	<u>TMINI</u>
		<u>(1937)</u>
		<u>54</u>
<u>LOZA</u>		<u>55</u>
<u>U</u>		<u>PREDVEČERJE</u>
		<u>56</u>
<u>Tiho se ljeska sjaj razlivenih voda</u>		<u>57</u>
<u>Daljine se gledaju s tornja ko razlistano vrijeme</u>		<u>58</u>
<u>Pod tornjem cvate kult srnine kretnje</u>		<u>59</u>